

Nota van Antwoord concept-ontwerp Inpassingsplan

A. Inleiding

In het kader van het 3.1.1 Bro Overleg is de gemeenten Borsele, Kapelle en Reimerswaal, de Provincie Zeeland, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Waterschap Scheldestromen, Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en het Ministerie van Defensie gevraagd een reactie te geven op het concept-ontwerp Inpassingsplan.

Daarnaast zijn de volgende organisaties in het gebied gevraagd om een reactie: Prorail, Gasunie, Veiligheidsregio Zeeland, ZLTO, Vereniging Zeeuwse Milieufederatie, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Nationaal Park Oosterschelde.

Bovenstaande (bestuurs)organen zijn van 10 maart 2015 tot en met 4 mei 2015 in de gelegenheid gesteld een reactie te geven. Van de volgende (bestuurs)organen is een reactie ontvangen op het concept-ontwerp Inpassingsplan: de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Kapelle en Reimerswaal in een gezamenlijke reactie, Waterschap Scheldestromen, Veiligheidsregio Zeeland, Nationaal Park Oosterschelde, ZLTO, Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed en in een gezamenlijke reactie de vereniging Zeeuwse milieufederatie, Stichting het Zeeuwse landschap en Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten. Nationaal Park Oosterschelde, de betrokken gemeenten en provincie, de Veiligheidsregio Zeeland en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed hebben eveneens een reactie gegeven op het concept MER.

In onderdeel B van deze nota zijn de ingekomen advies-en inspraakreacties samengevat en van een reactie voorzien.

In onderdeel C van deze nota zijn de integrale ingekomen advies-en inspraakreacties opgenomen.

B. Advies- en inspraakreacties

De advies- en inspraakreacties zijn in onderstaande tabel gerangschikt op volgorde van binnenkomst. In de samenvatting wordt kort ingegaan op de inhoud van de reactie. De reacties worden vervolgens per punt weergegeven. Omdat er in veel reacties wordt ingegaan op de wens om een deel van de verbinding te verkabelen (het ondergronds aanleggen van een hoogspanningsverbinding), wordt op dat onderwerp in z'n algemeenheid uitgebreid ingegaan in de toelichting bij het ontwerp inpassingsplan. Verwezen wordt naar paragraaf 5.3.1 van de toelichting.

1. Waterschap Scheldestromen (brief d.d. 15 april 2015, ontvangen op 20 april 2015)**Samenvatting:**

De reactie gaat met name in op het gebruik van de bestaande weginfrastructuur door TenneT bij de bouw van de hoogspanningsverbinding en de wens van het waterschap hier goed bij te worden betrokken. Hierover is in het algemeen overleg met TenneT in het kader van de vergunningen. In de reactie wordt een aantal specifieke opmerkingen over enkele wegen genoemd.

Reactie	Antwoord
a. Verzocht wordt ruim voor aanvang van de uitvoering afspraken te maken over het gebruik van de wegen volgens het protocol van het waterschap. Schade komt voor rekening van het project.	Ruim voorafgaand aan de start van de daadwerkelijke werkzaamheden zullen concrete uitvoeringsplannen opgesteld worden. De bouwlogistiek zal daar onderdeel van uitmaken. Deze plannen zullen tijdig worden besproken met de wegbeheerders.
b. Ontsluiting van de werkweg op de Sinoutskerkseweg is niet acceptabel i.v.m. de verkeersveiligheid. Verzoek is om een andere ontsluiting te kiezen, bijvoorbeeld op de Noordhoekweg.	Er is inmiddels gekozen voor een ontsluiting op de Noordhoekweg, conform de wens van het waterschap. Deze ontsluiting is onderdeel van de aangevraagde vergunningen.
c. Fietsalternatief nodig gedurende werkzaamheden op smalle Bimmelweg. Verzoek om kort en veilig alternatief naar Goes te maken.	De Bimmelweg is door verschillende bevoegde gezagen eerder aangegeven als aandachtspunt. Bij de uitwerking van de werkwegen is hier ook al naar gekeken. Op dit moment ziet TenneT de huidige oplossing als beste. Echter zodra de uitvoerende aannemer bekend is zal met name deze locatie beter uitgewerkt worden en besproken met de stakeholders in het gebied. Hierbij heeft een veilige fietsroute voor de met name schoolgaande kinderen prioriteit.
d. Op hoogte houden van wijzigingen n.a.v. wensen met betrekking tot (1) het beheer van het oppervlaktewater en (2) waterkeringen bij nadere uitwerking.	TenneT vindt het wenselijk om voor de start van de bouw contact te hebben met het waterschap over laatste veranderingen aan beide zijden. Voorafgaand aan de werkzaamheden zal een overleg worden georganiseerd tussen de toezichthouders en beheerders in het gebied en de aannemer van TenneT.

2. Nationaal Park Oosterschelde (brief d.d. 10 april 2015, ontvangen op 28 april 2015)**Samenvatting:**

Er wordt een voorkeur aangegeven voor een ondergrondse aanleg van de nieuwe verbinding. Nationaal Park Oosterschelde (NPO) geeft aan dat tot haar verbazing niet gesproken wordt over specifiek het Nationaal Park Oosterschelde. Er wordt in het MER wel gesproken over de diverse aspecten die raken aan het NPO maar het komt als zodanig niet aan de orde. Er zijn vragen ten aanzien van de positionering van mastvoeten en leemtes in kennis. Tenslotte wordt de wens uitgesproken dat tijdig overleg plaatsvindt met NPO over de exacte locatie van de mast en bijvoorbeeld tijdelijke werkzaamheden.

Reactie	Antwoord
a. De voorkeur gaat uit naar ondergrondse aanleg.	Zie algemene tekst inzake ondergrondse aanleg in paragraaf 5.3.1 van de toelichting.
b. Het Nationaal Park Oosterschelde wordt in het document niet genoemd. Dat wordt als tekenend gezien voor het belang, waarde en betekenis en het gebrek aan bewustwording met betrekking tot het grootste nationale park van Nederland. Landschappelijke kwaliteit, natuurwaarden, vogelstand, gezondheid en recreatie dienen zo goed mogelijk op kwaliteit, beheer, kwetsbaarheid, draagkracht, veiligheid, veerkracht en vitaliteit beschermd, verdedigd, verbeterd dan wel gewaarborgd te worden. Dit geldt niet alleen in het NPO maar in de brede zin langs de randen en oevers alsmede in de aangrenzende moergebieden waartussen het Kanaal door Zuid Beveland.	<p>Het belang van natuur ter plaatse van en in de nabijheid van het tracé is meegenomen in de keuze en uitwerking van het gekozen tracé. In het kader van de milieueffectrapportage zijn onder andere natuur- en landschapsaspecten uitgebreid onderzocht, ook die ter plaatse van het Nationaal Park Oosterschelde. Deze informatie is benut om het Meest Milieuvriendelijk Alternatief te bepalen en om een keuze te maken voor het tracé dat nu in het inpassingsplan is opgenomen. Voor de onderzoeken wordt verwezen naar het MER en de daarbij behorende achtergronddocumenten.</p> <p>Voorts is er voor het gekozen tracé een passende beoordeling opgesteld, waarin de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en de effecten op natuurschoon en wetenschappelijke betekenis zijn beoordeeld. Verder is berekend hoeveel verlies aan natuur binnen de Ecologische Hoofd Structuur (EHS; thans Natuur Netwerk Nederland/NNN) dient te worden gecompenseerd. Daarmee worden alle natuuraspecten, ook met betrekking tot de Oosterschelde, voldoende betrokken in de besluitvorming.</p> <p>Van belang is dat de effecten op de Oosterschelde in kaart zijn gebracht en bij het maken van de afweging zijn gebruikt zodat dit een volwaardig onderdeel uitmaakt van de besluitvorming.</p>
c. Er wordt in het MER aangegeven dat er geen leemten in kennis bestaan over de natuur.	In het kader van het MER is voldoende kennis en informatie verzameld over de natuur om een objectieve en volwaardige vergelijking van de tracéalternatieven te maken.
d. In het MER wordt aangegeven dat bestaande natuurgebieden worden ontzien. In het IP staat dat masten niet in oppervlaktewater geplaatst worden.	Bij de tracering wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met natuurgebieden. Tevens wordt zoveel als mogelijk het plaatsen van masten in oppervlaktewater vermeden. In uitzonderingsgevallen is dit echter, mits vergunbaar, onvermijdelijk. Voor Zuid-West 380 kV west is dat gebeurd nabij Krabbendijke. De tekst in het ontwerp-

	inpassingsplan is naar aanleiding van deze overlegreactie aangepast.
e. In het IP staat dat mastposities nog niet nauwkeurig bekend zijn en er nog onbekende effecten zijn m.b.t. de mastvoeten.	<p>De mastposities liggen vast in de nu aangevraagde omgevingsvergunningen. Over het tracé en de mastposities is met belanghebbenden uitvoerig overleg geweest. In het inpassingsplan zijn de facto de hoekmasten vastgelegd op dit plaatsen waar een knik in het tracé moet worden gemaakt. In combinatie met een in de planregels voorgeschreven minimale veldlengte zijn verschuivingen beperkt mogelijk tussen twee hoekmasten en uitsluitend in de lengterichting.</p> <p>De effecten die van belang zijn voor de onderbouwing van het tracé zijn volledig in beeld gebracht in het inpassingsplan. Op mastniveau echter zijn er onderzoeken die uitsluitend voor de nu gekozen mastposities zijn uitgevoerd zoals bodemonderzoeken. Indien in de toekomst een andere locatie voor een mast zou worden gekozen dan dient in het kader van de dan benodigde omgevingsvergunning opnieuw een dergelijk onderzoek te worden uitgevoerd.</p>
f. In geval van een bovengrondse verbinding moet er over de solitaire mast in het Nationaal Park Oosterschelde (NPO) tijdig overleg zijn met het NPO over de exacte locatie, de impact op alle (natuur)waarden en moeten duidelijke afspraken gemaakt worden over de tijdelijke plaatselijke inbreuk door werkzaamheden.	Over de solitaire mast in het Nationaal Park Oosterschelde is overleg gevoerd met het NPO. Over de genoemde onderwerpen zijn afspraken gemaakt.
g. Het NPO vraagt compensatie bij de nieuwe mast in de vorm van een entrepunt analoog aan die bij het Rammegors op Tholen.	In het landschapsplan (zie de bijlagen bij het inpassingsplan) is een locatie en een impressie van het entrepunt opgenomen.
3. ZLTO (brief d.d. 24 april 2015, ontvangen op 28 april 2015)	
Samenvatting:	
ZLTO pleit voor verkabeling van de nieuwe verbinding. Daarnaast vraagt zij aandacht voor de belangen van bestaande agrarische bebouwing en bestaande bouwrechten in verband met ontwikkelingsmogelijkheden en magneetvelden. Tenslotte zijn er zorgen over effecten op de bedrijfsvoering.	
Reactie	Antwoord
a. Gepleit wordt voor een tracé door de Westerschelde zoals bij de bekabeling van het windpark richting Borsele i.v.m. de voordelen (voorkomen overlast in wonen, werken en leefmilieu). Maar ook het	Zie algemene tekst inzake ondergrondse aanleg in paragraaf 5.3.1 van de toelichting.

<p>amoveren van de bestaande lijn zou het landgebruik verbeteren en tevens landschappelijk en qua beeldkwaliteit een oppepper zijn.</p>	
<p>b. Er moet meer rekening gehouden worden met de bestaande agrarische bebouwingen en de aanverwante bouwblokken. Ondernemers mogen niet belemmerd worden in hun ontwikkelingsmogelijkheden in welke vorm dan ook (uitbreiding opstellen, multifunctioneel gebruik waar het erf een meer publieke invulling kan ondergaan).</p>	<p>Het inpassingsplan legt voor wat betreft de nieuwe hoogspanningsverbinding een dubbelbestemming over de bestaande (agrarische) bestemmingen. Dat wil zeggen dat de agrarische bestemmingen ter plaatse gehandhaafd blijven, alsmede de bestaande ontwikkelingsmogelijkheden. De bestaande bebouwing en de bestaande hoogte aldaar mogen bij recht benut worden, voor eventuele uitbreiding van bebouwing binnen de plangrenzen van het inpassingsplan is een ontheffing nodig in het kader waarvan moet worden beoordeeld of de beoogde uitbreiding de goede werking en de veiligheid van de verbinding niet in de weg staat. Mocht daardoor schade ontstaan dan bestaat de mogelijkheid van het indienen van een verzoek om planschade. Meer informatie hierover staat in de brochure over planschade die op de website http://www.zuid-west380kv.nl/zuid-west-380kv-west/publicaties staat.</p>
<p>c. Bewoning en bedrijfsmatige activiteiten moeten onlosmakelijk als geheel functioneren. Er mogen geen situaties ontstaan waarbij deze gescheiden worden. Verder kenmerken bedrijfsgebouwen zich door activiteiten waar mensen kort of langdurig verblijven.</p>	<p>In het kader van het beleidsadvies inzake magneetvelden zijn gevoelige bestemmingen gedefinieerd als: woningen, scholen, crèches en kinderdagverblijven. Bedrijfsgebouwen vallen hier niet onder.</p> <p>Wanneer een redelijkerwijs niet te vermijden (bedrijfs)woning in de magneetveldzone valt dan wordt er in de toelichting van het inpassingsplan een afweging gemaakt of deze woning in redelijkheid kan worden gehandhaafd (zie bijlage 20 bij de toelichting). In het inpassingsplan geldt voor alle gerealiseerde (bedrijfs)woningen binnen de magneetveldzone dat wegbestemmen niet noodzakelijk is in het kader van een goede ruimtelijke ordening.</p> <p>Los van de toets aan een goede ruimtelijke ordening komen woningen die een gevoelige bestemming zijn op grond van het schadebeleid van TenneT in aanmerking voor uitkoop, verplaatsing of schadeloosstelling. De bedrijfsgebouwen met het bijbehorende erf vallen niet onder dit beleid nu de bedrijfsgebouwen niet voldoen aan de definitie 'gevoelige bestemming'. Zie ook paragraaf 8.3 van de</p>

	<p>toelichting.</p> <p>Middels een driedeskundigen taxatie zal bepaald worden wat de consequenties zijn bij splitsing van de bedrijfswoning en gebouwen. Wanneer de bedrijfswoning en gebouwen als complex worden gezien en dus onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn zal door de driedeskundigen worden bepaald welk deel van het bedrijf voor uitkoop in aanmerking komt. Omdat elke situatie anders is wordt hier per situatie naar worden gekeken.</p>
<p>d. Een aantal masten en lijnen komt onnodig dicht bij agrarische bebouwing waarbij landschappelijke inpassing en oversteken over de spoorlijn blijkbaar voorrang in prioriteit hebben. Dit is, gezien de discussie en onzekere factoren t.a.v. gezondheidsrisico's onacceptabel.</p>	<p>Met een nieuwe hoogspanningsverbinding worden altijd bestaande belangen geraakt. De locatie van masten en lijnen is zorgvuldig bepaald waarbij zo goed mogelijk rekening is gehouden met alle verschillende belangen die spelen. Ook is overleg gevoerd over de mastposities met overheden, grondeigenaren en andere belanghebbenden. Dit heeft geresulteerd in een zo optimaal mogelijke situatie gegeven het beleidsadvies inzake magneetvelden, , landschappelijke inpassing en andere belangen.</p>
<p>e. Waar lokaal situaties ontstaan waarbij planologische wijzigingen van bouwkundige aard doorgevoerd worden dient dat in overeenstemming te zijn met het bestemmingsplan ter plaatse dan wel in overeenstemming gebracht te worden.</p> <p>[Omdat bovenstaand onderdeel van de reactie van ZLTO niet geheel werd begrepen is per mail gevraagd om een toelichting. In de mail van ZLTO die daarop volgde is het volgende als aanvulling aangegeven:</p> <p><i>Bij stralingsgevoelige locaties. Bij verplaatsing van erf activiteit. In schuren en loodsen wordt net zoveel geleefd en gewerkt als in woningen. Wellicht zelfs meer i.v.m. bewerking en verwerking van producten met ingehuurde arbeid. Ook seizoensarbeid locaties. Bij verplaatsing dus gehele erf activiteit naar een voor de ondernemer geschikte locatie. Moet wel mogen / kunnen in Bestemmingsplan. Ondernemer mag daar geen nadeel in welke vorm dan ook van hebben evenals kosten realiseren in het RO spoor dan wel aanpassing</i></p>	<p>Zie antwoord onder c.</p>

<i>Bestemmingsplan.]</i>	
<p>f. De belemmeringenstrook is te krap. De agrarische bedrijfsvoering is gekenmerkt door gebruik van steeds grotere en bredere machines waarbij obstakels als masten een serieuze belemmering teweeg brengen, ook in de automatisering en aansturing van machines.</p>	<p>De belemmeringenstrook zoals opgenomen in het inpassingsplan (de gronden ter plaatse van en aan weerszijden van de verbinding tot aan de plangrens) betreffen de gronden die nodig zijn voor de aanleg en instandhouding van hoogspanningsverbindingen. TenneT moet gebruik kunnen (blijven) maken van een strook grond aan weerszijden van de hoogspanningsverbinding in verband met inspectie en onderhoud. De breedte van de zakelijke rechtstrook hangt af van het type verbinding en de precieze uitvoering. Bij een ondergrondse 150 kV verbinding hangt de breedte van het zakelijk recht af van de manier waarop de kabel wordt gelegd; een boring of een ontgraving. Het betreft hier dus de belemmering van de omgeving op de verbinding. De belemmering van de verbinding op de omgeving wordt zoveel als mogelijk beperkt door waar mogelijk de plaatsing van de masten af te stemmen op de bedrijfsvoering. Daar waar dat alsnog aantoonbare schade oplevert zal TenneT die schade vergoeden.</p> <p>Wat betreft de positie van de masten wordt in overleg met onder meer de betreffende grondeigenaar gekeken wat een mastlocatie is met zo min mogelijk belemmeringen. Hierbij moet natuurlijk ook met andere factoren, bijv. aanwezigheid van sloten, leidingen, rekening gehouden worden. Ten slotte is van belang de afstand en positie tot masten eerder en later in het tracé.</p> <p>Wat betreft de invloed op de werking van fijngevoelige elektronica en computerapparatuur geldt in het algemeen dat elektronica en computerapparatuur en besturingsapparatuur moeten voldoen aan Europese en Nederlandse normen ten aanzien van gevoeligheid voor elektromagnetische en elektrische velden. Het belangrijkste is dat elektrische apparatuur en installaties voldoende immuun moeten zijn voor blootstelling aan elektromagnetische velden. Aan welke eisen apparatuur precies moet voldoen, staat in de IEC 61000 normen.</p>

	<p>De NEN-EN 50341 stelt aan de andere kant eisen aan het stroomniveau dat door hoogspanningsverbindingen veroorzaakt mag worden. Hiermee is bij het lijnontwerp rekening gehouden. Als een elektronisch apparaat aan de gestelde normen en eisen voldoet, zal er in principe geen sprake zijn van interferentie met de nieuwe verbinding.</p> <p>Voor de aanleg en de ingebruikname van nieuwe hoogspanningsverbindingen doet TenneT onderzoek (beïnvloedingsberekeningen) naar eventuele interferentie van nieuwe verbindingen op aanwezige elektrische systemen. TenneT neemt op basis van dat onderzoek zo nodig maatregelen om storingen te voorkomen, bijvoorbeeld door het gericht aarden van de apparatuur. Het is te verwachten dat dergelijke maatregelen voldoende zijn om de elektronica en computerapparatuur voor normaal gebruik geschikt te houden.</p> <p>De kosten voor maatregelen die moeten worden getroffen om de elektronica en computerapparatuur voor normaal gebruik geschikt te houden, komen voor rekening van TenneT. Indien een storing onverwacht toch niet door maatregelen kan worden verholpen, wordt overgegaan tot vergoeding van de geleden schade. Het schadebeleid van TenneT is van toepassing.</p>
<p>g. Er zijn zorgen t.a.v. de hoogte van de bedrading in de laagste stand. Het bestaand regulier gebruik van landbouwmachines en teel ondersteunende voorzieningen mag geen belemmering of risico's geven en er dient rekening gehouden te worden met toekomstige ontwikkelingen in deze.</p>	<p>TenneT moet de minimale veiligheidsafstand ten opzichte van het maaiveld kunnen waarborgen. Een rechthebbende zal bij werkzaamheden in de belaste strook met voertuigen die hoger kunnen reiken dan vier meter tijdig toestemming moeten aanvragen bij TenneT. Normaal agrarisch gebruik met machines onder de 4 meter kan dus wel zonder beperkingen plaatsvinden. In de toestemming(brief) van TenneT worden de eisen gesteld die specifiek gelden voor de gevraagde toestemming. Als de werkzaamheden waarvoor de toestemming wordt gevraagd jaarlijks gelijk zijn kan vrijstelling verkregen worden voor het aanvragen van de</p>

	<p>toestemming. De maximale doorrijhoogte is afhankelijk van de hoogte waarop de geleiders (komen te) hangen en is alleen van toepassing bij een bovengrondse hoogspanningsverbinding. Standaard is de maximale doorrijhoogte vier meter (op grond van artikel 7.2 onder II letter b van de Algemene Bepalingen). Machines mogen dus onder de draden rijden/werken. E.e.a. is natuurlijk afhankelijk van de machinehoogte t.o.v. de onderste geleiders. Hier kan van worden afgeweken als dat mogelijk blijkt te zijn, bijvoorbeeld doordat dit door TenneT is bepaald. Deze zaken moeten dan in de praktijk op basis van de specifieke situatie worden bepaald (gevaarzone, afstand tot de geleiders).</p> <p>Los van bovenstaande voorwaarden aan het gebruik van de gronden binnen de zakelijk rechtstrook zijn er in het inpassingsplan werken en werkzaamheden opgenomen die enkel mogen worden uitgevoerd na het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor aanleggen. Hierbij is zoveel mogelijk getracht om het normale agrarisch gebruik buiten de vergunningplicht te houden.</p>
<p>h. Er wordt gehecht aan een goede klachtenprocedure. Leden moeten goed geïnformeerd zijn over de wijze waarop zij hun klachten kenbaar kunnen maken zowel in de voorbereidingsprocedure als ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden.</p>	<p>Het ontwerp-inpassingsplan, het Milieueffectrapport (MER) en de ontwerpbesluiten liggen gedurende een periode van zes weken ter inzage. Gedurende deze periode kan een ieder met een zienswijze reageren op deze stukken. Met deze zienswijze kan aangegeven worden waarom de indiener van de zienswijze het wel of niet eens is met het ontwerp-Inpassingsplan, de ontwerpbesluiten en het MER als onderbouwing van het inpassingsplan. Om geïnteresseerden en belanghebbenden over deze periode te informeren is een kennisgeving geplaatst in de Staatscourant en in de regionale en lokale kranten en is dit bekend gemaakt via de website van het project. Daarnaast hebben binnen de zone waarvoor het voorbereidingsbesluit gold, alle partijen een brief gekregen om hen te informeren over de ter inzage legging (wanneer start en einde, waar en hoe kan een zienswijze ingediend worden). De binnengekomen zienswijzen worden beoordeeld en meegenomen bij</p>

	<p>zowel het vaststellen van het definitieve Inpassingsplan als het afgeven van de definitieve vergunningen of ontheffingen.</p> <p>Tijdens de uitvoering zal er in de regio een informatiecentrum worden ingericht waar informatie kan worden gehaald maar waar een ieder ook met klachten terecht kan. Over de wijze waarop klachten kunnen worden gemeld en over de afhandeling daarvan zal ruim voor de start van de uitvoering worden gecommuniceerd met de regio, onder andere via de nieuwsbrief.</p>
<p>4. Gemeente Kapelle (brief d.d. 28 april 2015, ontvangen op 29 april 2015)</p>	
<p>NB1: De reactie is identiek aan die van de gemeenten Borsele en Reimerswaal en de provincie Zeeland. De reactie op de gezamenlijke reactie wordt hieronder gedaan. Bij de andere 2 gemeenten en de provincie wordt hiernaar verwezen.</p>	
<p>NB2: De in de bijlage opgenomen reactie van het SCEZ met betrekking tot archeologie is opgenomen met een aparte nummering na de beantwoording van de reactie van de gemeenten/provincie.</p>	
<p>Samenvatting: In de gezamenlijke reactie wordt aangegeven dat men het een gemis vindt dat de projecten voor ZuidWest380 en Rilland niet gelijk in procedure worden gebracht omdat het niet ondenkbaar is dat keuzes in het plan voor Rilland directe doorwerking hebben voor ZuidWest380. Er wordt gepleit om een aantal knelpunten in het tracé mee te nemen in de <i>quick-scan</i> om te bekijken of deze ondergronds op te lossen zijn. Ten aanzien van gevoelige bestemmingen kan men zich vinden in de schaderegeling voor burgerwoningen. Lastiger ligt het voor agrarische bedrijven als alleen de woning uitgekocht zou worden. Hier wordt aandacht voor gevraagd. Voor archeologie wordt gevraagd zowel het MER als het inpassingsplan aan te passen aan de bevindingen van de gemeentelijke adviseur Archeologie. Ten aanzien van natuur wordt aandacht gevraagd voor Groenproject 't Sloe zowel qua nieuwe natuur als actuele natuur en diverse punten in de gemeenten Kapelle en Reimerswaal in het landschapsplan. Andere punten van zorg zijn de kruising van de nieuwe verbinding met de bestaande 150 kV richting Zeeuws-Vlaanderen en de Monumentale spoorlijn Goes-Borsele. Tenslotte wordt aandacht gevraagd voor het Beeldkwaliteitsplan en de masthoogtes.</p>	
<p>Reactie</p>	<p>Antwoord</p>
<p>a. Het is een gemis dat de inpassingsplannen van de projecten Rilland en ZuidWest West niet gelijktijdig in procedure zijn gebracht. Beide projecten vormen immers uiteindelijk één geheel en de problematiek van het spanningsstation en de hoogspanningslijn is nauw met elkaar verbonden. Gemaakte keuzes bij het station zouden directe doorwerking kunnen hebben in het inpassingsplan ZuidWest</p>	<p>Er zijn op dit moment verschillende projecten in Zeeland die te maken hebben met hoogspanning. De verschillende projecten (aansluiting van het windpark op Zee, de nieuwe 380 kV verbinding Zuid-West 380 kV west en het nieuwe 380 kV station Rilland) vallen allemaal onder de Rijkscoördinatie-regeling. Deze projecten kennen een afzonderlijke nut en noodzaak en een afzonderlijk tijdspad en</p>

<p>west. Daarmee heeft het inpassingsplan Rilland niet alleen directe gevolgen voor het grondgebied van de gemeente Reimerswaal maar ook voor de gemeenten Kapelle en Borsele.</p>	<p>daarom worden hiervoor afzonderlijke procedures gevolgd. Het hoogspanningsstation Rilland legt geen claim op de toekomst voor wat betreft de Zuid-West 380 kV-verbinding. Het station functioneert onafhankelijk van de Zuid-West 380 kV-verbinding en is ook zonder deze verbinding noodzakelijk. De verdere integratie van de elektriciteitsmarkt in Europa vraagt om vergroting van de interconnectiecapaciteit in dit geval naar België. Het nieuwe hoogspanningsstation leidt er toe dat de capaciteit van de verbinding naar België beter kan worden benut. Voor meer informatie over nut en noodzaak van station Rilland wordt verwezen naar de toelichting van het inpassingsplan 'Hoogspanningsstation Rilland'. . Er wordt zowel in het project 380 kV station Rilland als de Zuid-West 380 kV verbinding rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen zoals te doen gebruikelijk bij planontwikkeling</p> <p>Voor de windparken op zee bij Borssele geldt dat de nieuwe verbinding noodzakelijk is om transportcapaciteit vanuit Zeeland naar de hoogspanningsring uit te breiden en het windpark aan te kunnen sluiten. De nieuwe windparken zijn echter niet de enige aanleiding voor de noodzaak van de nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding. Zo is naast windenergie ook de aansluitmogelijkheden van toekomstige conventionele energieopwekking in Zeeland van belang, en het kunnen voldoen aan de wettelijke bepalingen bij het uitvoeren van onderhoud. Voor Zuid-West 380 kV west is er een brede nut en noodzaak. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 1.3 van de toelichting.</p>
<p>b. Er zijn de volgende knelpunten waarbij gevraagd wordt deze in een uit te voeren quick-scan te beschouwen t.a.v. de mogelijkheid deze ondergronds op te lossen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verbinding ter hoogte van rijksmonument spoorlijn Goes-Borsele (mastnrs 1039a t/m 1041) - de kanaalkruising bij het kanaal door Zuid-Beveland mede gezien in relatie tot Smokkelhoek en Kapelse en Yerseke Moer (mastnrs 1053 	<p>Zie algemene tekst inzake ondergrondse aanleg in paragraaf 5.3.1 van de toelichting. Over de specifieke punten in de overlegreactie heeft een overleg plaatsgevonden met de betrokken gemeenten en provincie.</p>

<p>t/m 1065) - verbinding ter hoogte van Krabbendijke (mastnrs 1080 t/m 1087) - de verbinding ter hoogte van gevoelige bestemmingen Middenhof (mastnrs 1098 t/m 1100)</p>	
<p>c. Bedrijfsgebouwen/-loodsen zijn niet aan te merken als gevoelige bebouwing. Dit laat echter onverlet dat de aankoop zich niet kan beperken tot alleen de gevoelige bebouwing. Een agrariër is gebaat bij een efficiënte inrichting van zijn bedrijf. Dit kan met zich meebrengen dat het noodzakelijk is de woning en de bedrijfsgebouwen geconcentreerd te houden. Een agrariër moet de keuze krijgen tussen alleen aankoop bedrijfswoning of aankoop totale bedrijf.</p>	<p>Zie het antwoord onder 3c.</p>
<p>d. In gevallen waar gekomen wordt tot aankoop/verkoop van (een deel van de) agrarische bebouwing zonder dat er sprake is van beëindiging van het agrarisch bedrijf zal er planologisch ruimte gecreëerd moeten worden om het gemis aan oppervlakte (verkochte) bedrijfsbebouwing elders op te kunnen richten. Op het moment dat deze duidelijkheid er is voordat het ontwerp inpassingsplan in procedure gaat moet deze planologische ruimte meegenomen worden in dit ontwerp.</p>	<p>In het ontwerp-inpassingsplan wordt van gevoelige bestemmingen die binnen de magneetveldzone liggen een afweging gemaakt of deze gehandhaafd kunnen blijven. Voor zover het gaat om gerealiseerde gevoelige bestemmingen is deze afweging in alle gevallen zodanig dat er geen redenen zijn om deze gevoelige bestemmingen weg te bestemmen.</p> <p>Los van bovenstaande afweging staat het schadebeleid van TenneT dat als uitgangspunt heeft dat niemand onvrijwillig in de magneetveldzone hoeft te wonen los van de afweging die in het inpassingsplan is gemaakt. Een mogelijke oplossing kan in een concreet geval zijn dat de bedrijfswoning wordt verplaatst naar een deel van het perceel dat buiten de magneetveldzone is gelegen. Hierover is dan ook overleg met bijvoorbeeld de betrokken overheden (gemeente, waterschap) nodig. Indien verplaatsing mogelijk is en er is een planologische procedure noodzakelijk is om dat te regelen dan wordt per geval bekeken op welke wijze die procedure het best gevoerd kan worden.</p>
<p>e. In het advies van de gemeentelijke adviseur Archeologie wordt geadviseerd om het concept MER en het voorontwerp inpassingsplan op een aantal plaatsen aan te passen om zo op een verantwoorde</p>	<p>Zie het antwoord op het advies van het SCEZ na onderdeel 4s.</p>

<p>manier met het archeologisch bodemarchief om te gaan. Zie voor de specifieke punten van het advies onder t.</p>	
<p>f. Daar waar het tracé Groenproject 't Sloe doorsnijdt zal de natuur volledig en met gelijkwaardige natuur moeten worden gecompenseerd. Bij de aanleg van het groen is qua hoogte van de beplanting rekening gehouden met het nieuwe tracé. Nu komt het tracé toch daar waar opgaande beplanting is die moet worden verwijderd en weg moet blijven. Dit moet gecompenseerd worden.</p>	<p>Erkende natuur (EHS/NNN) wordt gecompenseerd volgens de regels van de provincie Zeeland. Het resultaat daarvan is opgenomen in het compensatierapport dat door RVO (voorheen Dienst Landelijk Gebied, DLG) is opgesteld (bijlage 26). Daarnaast is een uitwerking opgenomen in het Landschapsplan (bijlage 27) en een verantwoording opgenomen in de plantoelichting.</p> <p>Eventuele andere schade aan bestaand groen als gevolg van de aanleg van de verbinding zal worden hersteld. Over compensatie van opgaande beplanting die moet worden verwijderd en/of niet meer volledig kan worden hersteld zijn afspraken gemaakt met de gemeenten. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Landschapsplan zoals bij het ontwerp inpassingsplan is gevoegd.</p>
<p>g. De aanleg van de compensatie onder f en g moet geborgd zijn in de planologische procedure voor het inpassingsplan Zuid-West</p>	<p>De uit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening noodzakelijke landschappelijke maatregelen zijn opgenomen in het Landschapsplan (bijlage 27). Via de regels is geborgd dat de maatregelen uit het landschapsplan moeten worden uitgevoerd binnen een in de regels bepaalde termijn.</p> <p>Voor wat betreft het herstel van het bestaande groen na aanleg van de verbinding het volgende. In de regels is opgenomen dat na graafwerkzaamheden de bestaande aardkundige waarden en het bestaande verkavelingspatroon zoveel als mogelijk moeten worden teruggebracht. Daarnaast voorziet het schadebeleid in het herstel van bestaande groenvoorzieningen.</p>
<p>h. Er is sinds 2011 een planologisch-juridische basis om nog ca. 20 ha. in te richten/aan te leggen. Als gevolg van de nieuwe verbinding kunnen er op twee kavels van deze uitbreiding aanzienlijk minder bomen en struiken worden aangebracht dan voorzien. Het betreft de kavels bij mastnrs. 1006 en 1007. De ontstane schadepost ziet de gemeente Borsele bij voorkeur gecompenseerd door andere</p>	<p>Naar aanleiding van het overleg met de gemeente en deze overlegreactie zijn afspraken gemaakt over compensatie. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Landschapsplan (bijlage 27) zoals bij het ontwerp inpassingsplan is gevoegd.</p>

<p>beplantbare gronden in het zoekgebied voor Groenproject 't Sloe. Indien dit niet of onvoldoende mogelijk is zal er een financiële schadeloosstelling moeten plaatsvinden ter compensatie van dit nadeel.</p>	
<p>i. Ter hoogte van de Nieuwekamersedijk wordt de bestaande 150 kV door middel van portalen verlaagd om een technisch acceptabele kruising te maken. Deze oplossing kan op weinig waardering rekenen en is er aangedrongen om te kijken of een ondergrondse oplossing mogelijk is. Indien dit niet mogelijk is, is in het Inpassingsplan een onderbouwing gewenst waarom dat zo is.</p>	<p>Primaire gedachte bij het ontwerp van de kruising is dat de 150 kV lijn zich "aanpast" aan de 4x380 kV lijn. In het ontwerp van de kruising tussen de 150 kV en de nieuwe 4x380 kV lijn wordt het ritme van de 380kV masten zo min mogelijk verstoord. De noodzakelijk afwijkende masthoogte in de 4x380 kV verbinding bij de kruising is bij het gekozen ontwerp minimaal. Dat is belangrijk, immers de 4x380 kV masten zijn op grote afstand zichtbaar terwijl de jukken van de 150 kV verbinding slechts lokaal zichtbaar zijn. Bij het alternatief dat door de Welstandscommissies is ingebracht wordt mast 1017 op de huidige hartlijn van de 150 kV verbinding geplaatst en worden de portalen west en oost op gelijke afstand van deze mast geplaatst. Het alternatief is haalbaar en heeft landschappelijk voordelen hoewel het verschil met het VKA, gezien vanaf ooghoogte klein is. Er is echter ook een aantal forse nadelen. De 150 kV portalen komen onder de 380 kV geleiders te staan. Dit is problematisch vanwege het onderhoud van de portalen. Het betekent bovendien dat de 380 kV geleiders naar verwachting hoger moeten komen hangen, wat inhoudt dat enkele 380 kV masten ook hoger moeten worden. Dat is niet wenselijk, immers de 4x380 kV lijn is op grote afstand zichtbaar terwijl de jukken slechts lokaal zichtbaar zijn. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat het alternatief geen landschappelijke verbetering brengt.</p> <p>Er is ook gevraagd of bij de kruising de bestaande 150 kV ondergronds zou kunnen. Dit wordt op dit moment onderzocht Dit onderzoek is niet gereed voordat het ontwerp inpassingsplan ter inzage gaat. In het ontwerp inpassingsplan is daarom opgenomen dat dit stuk verbinding zowel ondergronds als bovengronds mag worden aangelegd zodat beide opties open staan voor het indienen</p>

	<p>van zienswijzen. In het vastgestelde inpassingsplan zal in principe dan mede op basis van het onderzoek een keuze worden gemaakt voor ondergronds of bovengronds.</p> <p>De verbeelding en de regels zijn op grond van bovenstaande aangepast.</p>
<p>j. In het tekstblok in het Inpassingsplan dat gewijd is aan monumenten wordt niet de spoorlijn Goes-Borsele genoemd.</p>	<p>Dit is juist en is in de toelichting gecorrigeerd.</p>
<p>k. Mast 1039a lijkt op zeer korte afstand van deze spoorlijn te komen. Dit staat op gespannen voet met de status die is toegekend aan de spoorlijn. Daarom is dit als knelpunt genoemd onder b. In z'n algemeenheid wordt verzocht aandacht aan dit aspect te besteden.</p>	<p>De verbinding ligt tussen mast 1039a en 1050 op afstand van de bestaande verbinding vanwege het ontzien van de Vliedberg en de monumenten bij Eversdijk. Vanwege rechtstanden en eisen aan veldlengtes tussen de masten, is het niet te voorkomen dat er een mastpositie nabij de spoorlijn komt te staan.</p> <p>Er heeft uitgebreid overleg plaatsgevonden met de welstandcommissie van de gemeente Borsele, de gemeentelijke monumentencommissie en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Dit is aanleiding geweest een aantal alternatieven voor het tracé en de mastposities te onderzoeken. Daaruit is naar voren gekomen dat er geen alternatieven mogelijk zijn waarbij er geen schade ontstaat aan de bestaande landschappelijke structuren, zoals de kavelstructuur en windsingels. Wel blijkt het mogelijk de impact op de historische spoorbaan aanzienlijk te mitigeren door de fundering van deze mast volledig beneden maaiveld uit te voeren.</p> <p>Door de mastpositie nabij de spoorlijn wordt het contrast in het landschap vergroot, vanwege dit moderne object in de nabijheid van het historische landschapselement. De monumentale waarde van de spoorlijn, te weten de herkenbaarheid en zeldzaamheid van de cultuurhistorische en ensemblewaarden van de spoorbaan, worden daarbij niet aangetast. Een eventuele verplaatsing van de mastpositie weegt dan ook niet op tegen een grotere belemmering voor de grondeigenaar en hogere kosten vanwege aanpassing van het masttype. Als landschappelijke mitigatiemaatregel wordt de fundering volledig onder maaiveld gebracht.</p>

<p>I. Het beeldkwaliteitsplan is niet bij de stukken gevonden.</p>	<p>Het is juist dat het beeldkwaliteitsplan niet was toegevoegd bij de stukken voor het Bro overleg. Het beeldkwaliteitsplan is met name van belang voor de welstandstoetsing in het kader van de vergunningaanvragen. Overigens is het beeldkwaliteitsplan ter informatie wel bij het ontwerp-Inpassingsplan gevoegd (zie bijlage 8 h).</p>
<p>m. Door het ontbreken van het beeldkwaliteitsplan kan niet afdoende gereageerd worden op de te maken keuzes van de masten (beton of staal) alsook niet welke garanties er overlegd gaan worden om de kleur te garanderen.</p>	<p>Het beeldkwaliteitsplan Wintrack II is verschillende keren besproken met de gezamenlijke Welstandscommissies van de gemeenten waarbij ook de architect van de Wintrack masten en de landschapsarchitect waren betrokken. De conclusie na deze sessies was dat een positief advies gegeven kon worden op het beeldkwaliteitsplan. Het beeldkwaliteitsplan is eveneens onderdeel van de aanvragen voor een omgevingsvergunning bij de drie gemeenten. Middels een voorschrift in de omgevingsvergunning is geborgd dat voorafgaand aan de daadwerkelijke bouw van de masten door TenneT zal worden aangetoond dat wordt voldaan aan het beeldkwaliteitsplan.</p>
<p>n. Voor de gemeente Kapelle speelt de keuze waar de knip wordt gelegd mocht van materiaal gewisseld worden. Station WAP is een locatie waar, als sprake is van zo'n wisseling, dit kan plaatsvinden. De gemeente Kapelle wil zo'n wisseling echter laten plaatsvinden bij de oversteek over het kanaal door Zuid-Beveland omdat daar vakwerkmasten komen en een wisseling minder op zal vallen. Een wisseling bij WAP zou extra op vallen omdat de masten dicht op elkaar staan.</p>	<p>Nabij 150 kV station Willem Annapolder (WAP) vindt een wisseling plaats van een 4x380 kV verbinding naar een 2x380 kV+2x150 kV verbinding. Dit is visueel-ruimtelijk inderdaad een complexe situatie mede omdat er een aansluiting met station WAP wordt gerealiseerd. Het ontwerp van de hoogspanningsverbinding gebeurt primair vanuit de eigenschappen van de lijn zelf. Uitgangspunt bij het ontwerp is steeds dat de verschijningsvorm van de hoogspanningsverbinding primair moet aansluiten bij zijn eigen functie en betekenis (een onderdeel van het nationaal elektriciteitsnet). Deze benadering is ook gekozen voor de locaties waar het wisselen van materiaal van de masten wordt toegestaan. Dat wil zeggen dat primair de keuze voor een mogelijke locatie voor wisseling van materiaal wordt gemaakt samenhangend met wijzigingen in het elektriciteitsnet zelf en secundair samenhangend met eigenschappen van het landschap. Primair dus bij een schakelstation, zoals bij het 380 kV station Rilland, of bij een systeemwisseling in de 380 kV lijn, zoals bij de</p>

	<p>overgang van een 4x380 kV lijn met bijbehorende masten naar 2x380 kV+2x150 kV lijn met bijbehorende masten. De overgang van het lijntype is hier dus aanleiding voor de mogelijkheid van materiaalwisseling, niet de nabijheid van het 150 kV station WAP.</p>
<p>o. De gemeente Borsele ziet graag dat alle door Borsele voorgestane beplantingscompensatie en landschapsversterking zoals vastgesteld door het College in februari 2014 in het landschapsplan worden opgenomen.</p>	<p>In het kader van het opstellen van het Landschapsplan, dat als bijlage van de regels bij het Inpassingsplan is gevoegd, heeft uitgebreid overleg plaatsgevonden met de gemeenten en enkele bewonersgroepen. De resultaten van de overleggen zijn verwerkt in het Landschapsplan (bijlage 27). Op enkele punten vindt mogelijk nog overleg plaats tussen de ontwerpfase en de vaststelling van het Inpassingsplan zodat bij de vaststelling mogelijk een meer gedetailleerd Landschapsplan bij het Inpassingsplan zal worden gevoegd.</p>
<p>p. Het landschapsplan is nog steeds niet volledig. De landschapsvisie op locatie bedrijventerrein Smokkelhoek en Eversdijk ontbreken onder meer. Er is meerdere malen aangedrongen op overleg.</p>	<p>Zie antwoord onder o.</p>
<p>q. Er zijn vragen over voorstellen in het landschapsplan in de gemeente Reimerswaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - is de bomenrij bij Vlakte met bewoners afgestemd? De afspraak was dat de gemeente zou worden uitgenodigd maar dit is niet gebeurd. - er zijn suggesties gedaan m.b.t. maatregelen nabij de kassen bij Rilland. De huidige maatregelen zien op de kanaalzone maar er is meer behoefte aan groencompensatie in de omgeving van de kassen liefst in de vorm van een groencorridor naar het zuiden toe (over private dijken en landbouwgronden). - de gemeente blijft graag in gesprek over de landschappelijke inpassing a.g.v. het buitendijks plaatsen van de mast bij Krabbendijke. 	<p>Zie antwoord onder o.</p>
<p>r. Er zit een verschil in masthoogtes tussen de toelichting bij het inpassingsplan/verbeelding en het mastenboek voor deelgebied 1. Verzoek is om de hoogte van de masten in deelgebied 1 in het inpassingsplan naar beneden bij te stellen tot een hoogte van max. 65 meter. Hierbij gaat de voorkeur uit naar op de verbeelding een</p>	<p>De masthoogtes in het ontwerp-Inpassingsplan zijn gebaseerd op de hoogtes in het mastenboek zoals dat gevoegd is bij de vergunningaanvragen. Het mastenboek geeft de nu geplande masthoogtes per mast aan.</p>

<p>differentiatie in bouwhoogte op te nemen overeenkomstig het mastenboek.</p>	<p>In het concept ontwerp-Inpassingsplan was ervoor gekozen per deelgebied de masthoogte van de hoogste mast in dat deelgebied + 5 meter flexibiliteit als uitgangspunt te nemen. Op die manier was voor deelgebied 1 75 meter als maximum opgenomen en voor deelgebied 2 85 meter. Dit werd ook zo aangegeven op de verbeelding. Naar aanleiding van de reactie is een nadere differentiatie opgenomen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Station Borsele – mastnummer 1016: 70 m - mastnummer 1016 – 1018: 75 m - mastnummer 1018 – 1053: 70m - mastnummer 1053 – 1060: 75 m - mastnummer 1060 – 1063: 120 m - mastnummer 1063 – 1097: 85 m - mastnummer 1097 – station Rilland: 75 m <p>Overigens is het feitelijk zo dat die hoogst toegestane masthoogte per gebied in het ontwerp waarvoor nu omgevingsvergunning is gevraagd zeer sporadisch voorkomt zodat de gemiddelde hoogte minder zal zijn dan de genoemde maximale maten per gebied.</p>
<p>s. In het inpassingsplan worden voor deelgebied 2 verschillende maximum hoogten gebruikt. Dit moet gelijk getrokken worden. Ook komt dit niet overeen met de gebruikte hoogtes in het mastenboek. Verzoek is om de hoogte van de masten in deelgebied 2 in het inpassingsplan naar beneden bij te stellen tot een hoogte van max. 77 meter. Hierbij gaat de voorkeur uit naar op de verbeelding een differentiatie in bouwhoogte op te nemen overeenkomstig het mastenboek.</p>	<p>Er is meer aansluiting gezocht bij de hoogten in het mastenboek. Zie verder het antwoord onder 'r'.</p>
<p>Bijlage: reactie van het SCEZ m.b.t. archeologie</p>	
<p>a. Normaal gesproken wordt voor het in kaart brengen van de verwachtingswaarden gebruik gemaakt van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden. Voor Zeeland is deze niet nauwkeurig genoeg. In 2009 hebben 9 Zeeuwse gemeenten een op maat gesneden archeologiebeleid ontwikkeld. De kaarten hebben een grotere mate van detail. Voor het MER is hier echter</p>	<p>In het achtergronddocument Archeologie (paragraaf 3.5.1) en het MER wordt van de IKAW uitgegaan. Voor het MER is de overtuiging dat de onderzochte aspecten een goede grond bieden voor de afweging van de verschillende alternatieven ten opzichte van elkaar. Het zijn voldoende onderscheidende aspecten om de milieufweging te kunnen maken en tot een Meest Milieuvriendelijk Alternatief te</p>

<p>geen gebruik van gemaakt. De toetsingscriteria uit het MER moeten uitgebreid/aangepast worden waarbij ook rekening gehouden moet worden met gemeentelijk vindplaatsen.</p>	<p>komen. Eén en ander kan natuurlijk gedetailleerder worden uitgewerkt maar dat zal de effectbeschrijving inzake archeologie niet veranderen; deze is namelijk gebaseerd op een (theoretisch) rekenkundige beoordeling op basis van de IKAW en de AMK kaart. Voor het nader onderzoek van het uiteindelijke tracé en de specifieke mastposities wordt wel gebruik gemaakt van het specifieke Zeeuwse beleid. Dat onderzoek is bij het ontwerp inpassingsplan gevoegd.</p>
<p>b. In het achtergronddocument Archeologie komt in bijlage 5 de landschapontwikkeling en archeologie van Zeeland in regionaal perspectief aan de orde. Deze omschrijving is echter zeer summier en vertoont onvolkomenheden. De bijlage moet aangevuld worden met historische gegevens.</p>	<p>De bijlage is toegevoegd voor de verduidelijking van bepaalde delen uit de tekst van het achtergronddocument.</p> <p>Bij het opstellen van de HSAO archeologie is bekeken hoe uitgebreid e.e.a. beschreven moest worden in het kader van de m.e.r. Daarbij is ook in overweging genomen de overlap tussen de HSAO archeologie en de HSAO landschap voor wat betreft het cultuurhistorische deel (daarmee dus vooral periode Middeleeuwen-Nieuwe Tijd). Uiteindelijk is besloten om in de HSAO archeologie van de laatste periodes niet een uitgebreide beschrijving te geven, maar het te houden bij een schema (Renes, 1995). In Bijlage 5 wordt ook het volgende opgemerkt: <i>“De ontwikkeling van het cultuurlandschap vanaf de vroege middeleeuwen tot de Nieuwe tijd is weergegeven in bijlage 7.”</i> Daarnaast is ook voor een beschrijving van bewoning in latere periodes gekozen voor een algemeen beeld. Dit sluit ook aan bij een effectbeoordeling op globaal niveau.</p>
<p>c. In het inpassingsplan worden de regels aangegeven voor omgang met archeologie. Deze stappen moeten zijn doorlopen voordat gestart kan worden met de werkzaamheden. Hiervoor zijn echter niet de aanvullende richtlijnen voor archeologisch onderzoek van de provincie Zeeland (2014) gebruikt. Dit zegt dat bureauonderzoek altijd gecombineerd uitgevoerd moet worden met verkennend booronderzoek. De regels in het Inpassingsplan moeten voldoen aan de provinciale richtlijnen.</p>	<p>De regels zijn aangepast conform de richtlijnen van de provincie Zeeland.</p>
<p>d. O.b.v. het aangepaste MER moet opnieuw vastgesteld worden op welke plaatsen aanvullend archeologisch onderzoek noodzakelijk</p>	<p>Het archeologisch bureau- en veldonderzoek wordt enkel gedaan voor het voorkeursalternatief en komt terug in het Inpassingsplan</p>

is (bureau onderzoek + controle boringen).	(zie bijlagen 11 t/m 15). Tevens is bij de vergunningsaanvragen het archeologisch onderzoek toegevoegd.
e. Door de voorgestane werkwijze in artikel 12 van de regels is het noodzakelijk de aanwezige archeologische verwachtingen te handhaven (dubbelbestemming). Door de werkzaamheden naar voren te halen kan veel tijdwinst geboekt worden bij de voortgang van de werkzaamheden.	Het leggen van een dubbelbestemming is niet nodig omdat in het ontwerp-inpassingsplan het uitvoeren van archeologisch onderzoek ten behoeve van de bouw van de nieuwe hoogspanningsverbinding en de daarbij horende werken en werkzaamheden is geborgd via artikel 12.
5. Gemeente Borsele (brief d.d. 28 april 2015, ontvangen op 29 april 2015)	
Samenvatting: de brief is gelijk aan de brief van de gemeente Kapelle.	
Reactie	Antwoord
Zie onder nummer 4.	Zie onder nummer 4.
6. Gemeente Reimerswaal (brief d.d. 29 april 2015, ontvangen op 4 mei 2015)	
Samenvatting: de brief is gelijk aan de brief van de gemeente Kapelle.	
Reactie	Antwoord
Zie onder nummer 4	Zie onder nummer 4
7. ZMF (brief d.d. 1 mei 2015, ontvangen op 1 mei 2015)	
Samenvatting: Er wordt aangegeven dat er begrip is voor de aanleg van de nieuwe verbinding. Tegelijkertijd ziet men ook dat er keerzijdes zijn die effecten kunnen hebben op landschap, natuurwaarden en gezondheid. Men pleit voor het bekijken in onderlinge samenhang van de nieuwe verbinding en het windpark op Zee. In dat kader zou ook een ondergrondse aansluiting op station Rilland onderzocht moeten worden. De reactie geeft de zorgen over o.a. de effecten voor weidevogels en landschap voor een aantal gebieden die in eigendom/beheer zijn van de drie organisaties. Daarnaast zijn er vragen over de compensatie voor verlies binnen het Natuurnetwerk Zeeland (voormalig EHS) en over de passende beoordeling die is uitgevoerd. Tenslotte wordt aangegeven dat men wel verheugd is dat de bestaande verbinding in de Zak van Zuid-Beveland loopt door de komst van de nieuwe verbinding afgebroken zal worden.	
Reactie	Antwoord
De projecten Rilland380kV, ZW380kV en de aansluiting van het Windpark op station Borssele moeten vanuit een oogpunt van zorgvuldige besluitvorming in samenhang worden beschouwd. In dat kader wordt verzocht de optie te onderzoeken of de 220kV kabels in de waterbodem vanaf de offshore locatie kunnen worden	Zie het antwoord onder 4a Voor Zuid-West 380 kV west is er een bredere nut en noodzaak (zie paragraaf 1.3 van de plantoelichting). In de provincie Zeeland wordt aanmerkelijk meer elektriciteit geproduceerd dan er wordt verbruikt. Met het definitieve besluit tot de bouw van de nieuwe Sloecentrale bij Borssele (2007) en het wegvallen van een aantal grootverbruikers in

doorgetrokken naar Rilland.

Zeeland, wordt het hoogspanningsnetwerk vanuit Borssele volledig benut voor transport naar het achterland. De huidige verbinding zit dus als het ware 'vol'. Dit heeft als gevolg dat:

- er geen aansluitcapaciteit meer beschikbaar is voor nieuwe (grootschalige) conventionele opwekking. Dit geldt niet alleen in Borssele maar voor heel Zeeland, inclusief Zeeuws Vlaanderen (met het industriegebied in Terneuzen);
- er geen aansluitcapaciteit beschikbaar is voor (grootschalige) offshore windenergie en de aansluiting van windenergie op land;
- er geen onderhoud meer kan worden uitgevoerd aan de hoogspanningsverbindingen vanuit Borssele, zonder aanmerkelijke productiebeperkingen op te leggen. Afstemming van gelijktijdig onderhoud aan productie-eenheden en het hoogspanningsnetwerk is niet meer mogelijk zonder aanzienlijke economische gevolgen (structureel);
- er niet meer wordt voldaan aan de ontwerpcriteria uit de Netcode.

Bij het ontsluiten van de windparken met een 220kV kabel op 380kV station Rilland wordt het transportcapaciteitsknelpunt voor alleen de windparken opgelost. Het huidige onderhoudsknelpunt, waarbij er niet kan worden voldaan aan de ontwerpcriteria uit de Netcode, zoals hierboven genoemd blijft bestaan. Daarnaast blijft het knelpunt waarbij er geen aansluitcapaciteit beschikbaar is voor nieuwe (grootschalige) conventionele opwekking bestaan. Om voorgenoemde twee redenen blijft de nieuwe 380kV verbinding vanuit Borssele naar Rilland onverminderd noodzakelijk. Het aansluiten van het windpark met een 220kV kabel op 380kV station Rilland is daarmee geen efficiënte en toekomstvaste oplossing.

b. Als gevolg van de aanleg van de hoogspanningsverbinding zullen delen van de gebieden Yerseke en Vlaakse Moer, Sloebos, De Poel 'versnipperen'. Hierdoor komen de bestaande natuurwaarden onder druk te staan.	De versnippering die ontstaat bij doorsnijding van de EHS/NNN en ganzengebieden (de nieuwe verbinding doorsnijdt geen formeel aangewezen weidevogelgebieden) is meegenomen in het EHS-compensatierapport dat door RVO (voorheen Dienst Landelijk Gebied [DLG]) is opgesteld (zie bijlage 26).
c. De bomenrij die in het kader van het landschapsplan is gedacht aan de noordwestzijde van de Vlaakse Moer zal ervoor zorgen dat de weidevogelfunctie van het gebied afneemt. De bomenrij is dus onwenselijk.	Zie het antwoord bij 5r.
d. Verzocht wordt uit te werken hoe de landschappelijke schade van bouwwerkzaamheden aan het cultuurhistorisch zeer waardevolle landschapspatroom geminimaliseerd wordt.	De effecten van de nieuwe verbinding op de waardevolle landschapspatronen zijn opgenomen in het MER en met name in het Achtergronddocument Landschap en Cultuurhistorie. Daaruit blijkt dat er geen effecten (schade) op het cultuurhistorisch zeer waardevolle landschapspatroom te verwachten zijn. De effecten op het waardevolle landschapspatroom zijn voorkomen door: <ol style="list-style-type: none"> 1. het tracé zorgvuldig af te stemmen op het landschappelijke hoofdpatroon, bijvoorbeeld door te bundelen met andere grootschalige infrastructuur; 2. het zorgvuldige lokaliseren van richtingsveranderingen en de daarbij behorende zware hoekmasten ten opzichte van de regionale- en lokale landschapspatronen; 3. het zorgvuldig lokaliseren van de masten in het tracé ten opzichte van de lokale landschapspatronen en landschapselementen; 4. Overigens wordt in de regels bij het inpassingsplan vastgelegd dat na afloop van de werkzaamheden de aardkundige waarden en verkavelingspatronen zoveel als redelijkerwijs mogelijk is worden teruggebracht in de oorspronkelijke staat.
d. Gevraagd wordt te garanderen dat de bouwwegen rondom de twee masten in de Vlaakse Moer geheel worden verwijderd na het gereedkomen van de masten.	De tijdelijke werkwegen en werkterreinen zullen geheel worden verwijderd. De masten moeten voor bijvoorbeeld onderhoud wel bereikbaar blijven. Daarvoor wordt een zakelijk recht gevestigd; de

	aanleg van een permanente weg is daarvoor niet noodzakelijk.
e. Gevraagd wordt om opheldering over de vraag waar het verlies van het Natuurnetwerk Zeeland gecompenseerd gaat worden.	Het Natuur Netwerk Zeeland wordt in het ontwerp-inpassingsplan ook wel aangeduid met de term Ecologisch Hoofdstructuur. In bijlage 26 bij de toelichting staat de hoeveelheid hectare die gecompenseerd moet worden. Tevens is aangegeven, voortkomend uit overleg met de betrokken natuurbeheerorganisaties, dat de voorkeur ligt om de compensatie in te zetten in Groenproject 't Sloe. Uitgangspunt is om zoveel mogelijk aan te sluiten aan de eigen gebieden.
f. In de passende beoordeling staan diverse onjuistheden en onduidelijkheden. Op basis van de huidige passende beoordeling kan significantie niet worden uitgesloten. Verzocht wordt om verdere uitwerking op basis van de gemaakte opmerkingen.	Zie separate bijlage.
g. Gevreesd wordt voor de gevolgen van met name de hoogte van de masten van de nieuwe verbinding in het open landschap. Daarom wordt gevraagd om het doortrekken van de kabels vanuit het windpark naar Rilland alsnog te onderzoeken.	Voor het project Zuid-West 380 kV west is er een bredere nut en noodzaak (zie paragraaf 1.3 van de toelichting). Het aansluiten van het windpark op het nieuwe 380 kV station Rilland lost bijvoorbeeld niet het onderhoudsknelpunt op dat er nu bij de bestaande 380 kV verbinding vanuit Borssele is. Daarmee is een nieuwe 380 kV verbinding vanuit Borssele in ieder geval nodig. Dan is het ook efficiënt om het nieuwe windpark ook hierop te laten aansluiten.
8. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (brief d.d. 6 mei 2015, ontvangen op 7 mei 2015)	
Samenvatting: Er wordt aangegeven dat het plan een gedegen indruk maakt. Wel wordt nog aandacht gevraagd voor de visuele effecten op enkele Rijksmonumenten door de hangende bekabeling.	
Reactie	Antwoord
a. Er wordt geen rekening gehouden met de visuele effecten op rijksmonumenten door de hangende bekabeling. In deelgebied 2 worden drie rijksmonumenten die mede vanwege hun zichtbare karakter zijn beschermd door een alternatief doorsneden. Juist vanwege die zichtbaarheid moet doorsnijding sterk negatief worden beoordeeld. Verzocht wordt hiermee alsnog rekening te houden.	Tussen het achtergronddocument archeologie en het achtergronddocument landschap is de verdeling gemaakt dat in de eerste plaats de effecten op de ondergrondse zaken zijn beschreven en in de tweede plaats de effecten op de bovengrondse delen als het gaat om beleving/de visuele effecten. Dus om een voorbeeld te geven: als een mastvoet op een terp wordt geplaatst dan wordt in het achtergronddocument archeologie een negatief effect genoteerd en in het achtergronddocument landschap ook. Wordt de mastvoet echter naast de terp geplaatst, dan kan het een neutraal effect

	krijgen in het achtergronddocument archeologie, maar een negatief effect in het achtergronddocument landschap.
9. Veiligheidsregio Zeeland (mail d.d. 8 mei 2015, ontvangen op 11 mei 2015)	
Samenvatting: Vanuit de veiligheidsregio worden de volgende onderwerpen besproken: elektromagnetische straling (gezondheid), radar, buisleidingen, bedrijven met gevaarlijke stoffen, brand en overstroming. Per onderwerp worden één of meer adviezen meegegeven.	
Reactie	Antwoord
a. Advies is om de gevoelige objecten binnen de 0,4 microtesla zone uit te kopen. Als dit niet tot de mogelijkheden behoort dan is het advies alleen de gevoelige objecten die door de nieuwe verbinding binnen de 0,4 microtesla komen te liggen uit te kopen. In de rapportage wordt niet ingegaan op uitkoop van gevoelige objecten. Het advies is dat wel te doen.	<p>Conform het beleidsadvies van de staatssecretaris van VROM uit 2005¹, en de aanvulling hierop uit 2008², wordt getracht zo veel als redelijkerwijs mogelijk is, te voorkomen dat bij de aanleg van nieuwe bovengrondse hoogspanningsverbindingen, nieuwe gevoelige bestemmingen (woningen, scholen, crèches en kinderdagverblijven) in de magneetveldzone van de nieuwe hoogspanningsverbinding komen te liggen.</p> <p>In het kader van het beleidsadvies worden de tracéalternatieven in het MER beoordeeld op het aantal gevoelige bestemmingen dat binnen de (indicatieve) magneetveldzone ligt. De verschillende tracéalternatieven zijn in het MER naast de beoordeling op aantallen gevoelige bestemmingen, ook beoordeeld op andere milieufactoren. Een afweging tussen al deze factoren leidt tot een Meest Milieuvriendelijk Alternatief.</p> <p>In die fase is uitkoop van gevoelige bestemmingen geen issue. Daarom is daarover in het MER geen informatie is opgenomen.</p> <p>In het Inpassingsplan wordt op basis van onder andere de informatie uit het MER een tracé gekozen. De gevoelige bestemmingen die binnen de magneetveldzone van dat gekozen tracé dat in het Inpassingsplan wordt vastgelegd zijn gelegen, zijn opgenomen in de bijlage gevoelige bestemmingen bij het Inpassingsplan (zie bijlage</p>

¹ Advies met betrekking tot hoogspanningslijnen; Staatssecretaris VROM, 3 oktober 2005, kenmerk SAS/200583118

² Verduidelijking advies met betrekking tot hoogspanningslijnen van 3 oktober 2005; Minister van VROM 4 november 2008, kenmerk DGM/2008105664

	<p>20). In die bijlage wordt per gevoelige bestemming, conform het beleidsadvies, geconcludeerd of de betreffende bestemming kan worden gehandhaafd. Hier blijkt sprake van te zijn.</p> <p>Los van bovenstaande heeft TenneT beleid ontwikkeld dat op basis van volledige schadeloosstelling tot doel heeft om eigenaren-bewoners en huurders van gevoelige bestemmingen (de burgerwoningen) in de gelegenheid te stellen om te verhuizen. Bij bedrijfswoningen wordt maatwerk geleverd. Als gevolg van dit beleid hoeft niemand onvrijwillig binnen de magneetveldzone van de nieuwe verbinding te wonen.</p> <p>Voor de overige gevoelige bestemmingen (, scholen, crèches of kinderdagverblijven) binnen de specifieke magneetveldzone van de nieuwe hoogspanningsverbinding zal afhankelijk van de specifieke omstandigheden naar een passende oplossing worden gezocht. Uitgangspunten daarbij zijn voortzetting van de gevoelige activiteit buiten de specifieke magneetveldzone en volledige schadeloosstelling. Bij het project Zuid-West 380 kV west liggen er geen scholen, crèches of kinderdagverblijven binnen de magneetveldzone.</p>
<p>b. Advies is om het trace te kiezen met de minste gevoelige objecten</p>	<p>De keuze voor en motivering voor het tracé is opgenomen in paragraaf 5.6 van de toelichting. De keuze voor het tracé wordt gemaakt op basis van een afweging tussen diverse thema's zoals natuur, landschap, leefomgeving, techniek en kosten. Het aantal gevoelige bestemmingen speelt een belangrijke rol in de keuze van het tracé, maar is niet per se doorslaggevend.</p>
<p>c. Advies is om voldoende voorlichting te geven (bijv. info op de website van gemeenten en GGD Zeeland) en in de rapportage ook de verminderde gezondheid door erge bezorgdheid aan bod te laten komen.</p>	<p>Volgens het advies 'Ongerustheid over lokale milieufactoren' van de Gezondheidsraad uit 2001 beschouwt het publiek milieuvervuiling als één van de belangrijkste factoren die de gezondheidstoestand kunnen beïnvloeden. Op lokaal niveau krijgen de GGD'en in Nederland jaarlijks enkele duizenden vragen van mensen ('melders') die bezorgd zijn over de mogelijke gezondheidseffecten van</p>

milieufactoren. Ongerustheid over de gevolgen van blootstelling aan lokale milieufactoren kan als zodanig ook leiden tot het ervaren en rapporteren van specifieke gezondheidsklachten zoals hoofdpijn, duizeligheid en vermoeidheid. Dit blijkt uit diverse onderzoeken naar het optreden van dergelijke gezondheidsklachten die men toeschrijft aan lokale milieuproblemen, zoals stortplaatsen, luchtvervuiling of elektromagnetische velden.

Onlangs is een publicatie verschenen van Nederlandse onderzoekers (Porsius JT, Claassen L, Smid T, Woudenberg F, Petrie KJ, Timmermans DR. Symptom reporting after the introduction of a new high-voltage power line: A prospective field study. *Environmental Research* 138 (2015) 112–117.) die onderzocht hebben of gezondheidsklachten en wat men over de oorzaak daarvan vindt bij een nieuwe hoogspanningslijn (Randstad 380 kV) zich anders ontwikkelen bij mensen dichtbij die lijn, dan bij mensen op grotere afstand. De publicatie suggereert dat mensen die nabij een nieuwe hoogspanningslijn wonen na ingebruikname van de lijn meer gezondheidsklachten rapporteren en de klachten vaker toeschrijven aan de aanwezigheid van de lijn, in vergelijking met mensen die verder weg wonen. Verklaringen hiervoor worden nog nader onderzocht.

Door het Kennisplatform elektromagnetische velden is n.a.v. dit onderzoek overigens een Eerste Indruk uitgebracht. Het Kennisplatform is van mening dat dit onderzoek geen eenduidige aanwijzing geeft dat het zogenaamde nocebo-effect optreedt bij de ingebruikname van een hoogspanningslijn. Overigens geven ook de onderzoekers aan dat andere verklaringen voor hun resultaten mogelijk zijn.

De Gezondheidsraad heeft de mogelijkheden en beperkingen onderzocht van risicocommunicatie bij bezorgdheid over lokale milieuverontreiniging, met aandacht voor de verschillen in de

	<p>risicopercepties van de betrokken partijen. De Raad vindt het van groot belang dat vroegtijdig risicocommunicatie plaatsvindt, in de zin van een uitwisseling van informatie en meningen tussen de overheid, de bevolking en andere betrokkenen over de aard en omvang van het risico. Dit is uitgebreid gebeurd tijdens de diverse inloopavonden op diverse locaties in Zeeland.</p> <p>De Gezondheidsraad acht het gewenst dat ook de GGD'en richtlijnen ontwikkelen voor het behandelen van vragen en klachten over eventuele gezondheidseffecten van lokale milieufactoren. De GGD'en kunnen voor ondersteuning in het geval van elektromagnetische velden terugvallen op de expertise van het Kennisplatform Elektromagnetische Velden (http://www.kennisplatform.nl<http://www.kennisplatform.nl/>).</p>
<p>d. Advies is om de mogelijke radar versturende werking van de scheepsradar te onderzoeken en zo nodig te beperken.</p>	<p>Alle kruisingen met vaarwegen zijn reeds afgestemd met Rijkswaterstaat. Daar waar mogelijk nog sprake kan zijn van een versturende werking wordt overleg gevoerd met Rijkswaterstaat over eventuele maatregelen.</p>
<p>e. De nieuwe masten moeten worden gezien als nieuwe risico veroorzakende en dus risico verhogende objecten. De veiligheidsregio ontvangt graag de resultaten van het onderzoek buisleidingen voor aanvullend advies.</p>	<p>Nieuwe masten kunnen als risicoverhogend object worden aangemerkt als zij zijn geprojecteerd binnen de valafstand tot gevaarlijke buisleidingen. De gevolgen voor de externe veiligheid zijn onderzocht. Dit onderzoek is bij het ontwerp Inpassingsplan gevoegd (zie bijlage 19).</p>
<p>f. Het nieuwe tracé is ook een ontvanger van risico's van de aanwezige buisleidingen bij calamiteiten. Voor de hogedrukaardgasleiding die door Reimerswaal loopt geldt een invloedgebied van ca. 600 meter. De warmte straling kan dus ook effecten hebben op het geprojecteerde tracé. Een beschrijving van dit mogelijke risico wordt gemist. Advies is om het risico van het falen van buisleidingen op het tracé inzichtelijk te maken en zo nodig te beperken.</p>	<p>Warmtestraling kan inderdaad invloed hebben op het goede functioneren van een hoogspanningsverbinding. Om het risico van het falen van de hoogspanningsverbinding zoveel als mogelijk te beperken is een NEN-norm (3654) opgesteld met normen ten aanzien van de warmtelast. Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar de wijze waarop aan die norm zal worden voldaan. Met het voldoen aan de norm wordt het risico op het falen van de verbinding als gevolg van warmtestraling zoveel als mogelijk gemitigeerd.</p>
<p>g. Advies is om onderzoek te doen naar het risico dat het nieuwe tracé vormt in relatie tot bestaande risicovolle inrichtingen en indien</p>	<p>Binnen het valbereik van de masten plus een marge van 5 meter zijn geen bevi-inrichtingen gelegen. De masten zijn dus geen</p>

<p>het tracé binnen gebieden ligt, waar het risico groter of gelijk aan het plaatsgebonden risico 10% is, risico beperkende maatregelen toe te passen zoals aanpassingen aan de risicobron of aan het tracé.</p>	<p>risicoverhogend object voor bestaande bevi-inrichtingen.</p>
<p>h. Advies is om daar waar vigerende bestemmingsplannen de mogelijkheid bieden tot het oprichten van risicovolle inrichtingen onder en direct naast het nieuwe tracé de bestemmingsplannen aan te passen dan wel het tracé aan te passen.</p>	<p>Binnen de valafstand van de masten plus een marge van 5 meter staat alleen het bestemmingsplan Smokkelhoek bevi-inrichtingen toe. Hoewel in de toelichting van het bestemmingsplan is aangegeven dat de vestiging van Bevi-inrichtingen niet is toegestaan wordt dit niet geborgd in de regels, maar bij het oprichten van Bevi-inrichtingen die volgens het vigerende bestemmingsplan zijn toegestaan, zal in het kader van de omgevingsvergunning door de gemeente een kwalitatieve risicoanalyse (QRA) moeten worden uitgevoerd in het kader van het Bevi. De hoogspanningsmasten zullen in die QRA als risicoverhogend object meegenomen moeten worden. De nieuwe hoogspanningsverbinding maakt de oprichting van de risicovolle inrichtingen dus niet op voorhand onmogelijk. Per situatie zal hier door de gemeente naar gekeken moeten worden.</p> <p>Er is gezien het voorgaande geen aanleiding om in het kader van externe veiligheid het tracé te wijzigen of om de bedrijfsbestemming ter plaatse te beperken.</p>
<p>i. Advies is toepassing van hetzelfde brandveiligheidsniveau bij bestaande objecten onder en direct naast het nieuwe tracé als dat TenneT oplegt in gevallen waarbij nieuwe objecten onder of direct naast een bestaande hoogspanningsverbinding worden gebouwd.</p>	<p>Het beleid voor bestaande situaties (verbinding staat er en iemand wil een object/gebouw onder de verbinding realiseren) is, dat een RI&E (risico-inventarisatie en -evaluatie) wordt uitgevoerd om te bekijken of aanvullende brandwerende maatregelen nodig zijn afhankelijk van o.a. de specifieke omstandigheden, aard activiteiten e.d.. Als dat het geval is, worden de aanvullende kosten door TenneT gedragen (schade). Dit uitgangspunt wordt doorvertaald naar nieuwe situaties (object staat er al en de nieuwe verbinding komt er boven). Voor nieuwe situaties geldt dat ook een RI&E wordt uitgevoerd per locatie.</p>
<p>j. Advies is om de masten zo uit te voeren dat overstromingen geen gevaar vormen voor de stabiliteit van de masten. Advies is om gebruik te maken van de kennis van het project Normering Regionale</p>	<p>In het kader van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie wordt onderzocht hoe op de lange termijn de energie infrastructuur waterveilig kan worden gehouden. In dat kader laat TenneT ook een</p>

Waterkeringen.	quick scan uitvoeren naar de gevolgen van overstromingsrisico's op de elektriciteitsvoorzieningen. Er wordt vervolgens gekeken op welk schaalniveau maatregelen nodig zijn en met welke prioriteit. Zowel bij nieuwe als bestaande elektriciteitsvoorzieningen wordt ingespeeld op overstromingsrisico's.
10. Provincie Zeeland (brief d.d. 13 mei 2015, ontvangen op 15 mei 2015)	
Samenvatting: de brief is gelijk aan de brief van de gemeente Kapelle.	
Reactie	Antwoord
Zie onder nummer 4.	Zie onder nummer 4.
11. Rijkswaterstaat (mail d.d. 1 mei 2015, ontvangen op 13 mei 2015, brief ontvangen op 15 mei 2015)	
Samenvatting: In de reactie wordt aangegeven dat het overleg tot nu toe als prettig en professioneel is ervaren. Veel beheeraspecten zijn in goed onderling overleg uitgewerkt en opgenomen in het voorontwerp Inpassingsplan. In het kader van het vooroverleg worden nog enkele punten onder de aandacht gebracht m.b.t. de Westerscheldetunnel en evt. verstoring door het magnetisch veld van objecten die RWS beheert.	
Reactie	Antwoord
a. N.V. Westerscheldetunnel vraagt uw aandacht voor de eventuele verstoring van de werking van dit verkeersportaal door het magnetisch veld van het 380 kV tracé.	TenneT gaat alle effecten op dit punt (EMC= Elektro Magnetische Compatibiliteit) onderzoeken, rapporteren en beoordelen. Tevens draagt TenneT er zorg voor dat eventuele ontoelaatbare beïnvloeding wordt opgelost voordat de verbinding in bedrijf gaat.
b. Voor onderhoudswerkzaamheden aan het verkeersportaal is het noodzakelijk dat de hoogte van de hoogspanningskabels ter plaatse van het portaal minimaal 15 mtr boven het maaiveld bedraagt. Er wordt verzocht hier rekening mee te houden.	Er wordt voldaan aan deze minimale afstand van de geleiders ter plaatse. Deze afstand wordt voorgeschreven door de NEN50341.
c. Er wordt aandacht gevraagd voor de evt. verstoring die het magnetisch veld van het 380 kV tracé kan veroorzaken op gevoelige objecten die Rijkswaterstaat beheert. Dit onderwerp is, naar de mening van RWS, nog onvoldoende uitgewerkt in het overleg dat tot nu toe heeft plaatsgevonden.	De onderzoeken met betrekking tot beïnvloeding van de verbinding op onder andere objecten die RWS beheert, loopt nog. De resultaten zullen voorafgaand aan de uitvoering van het project worden besproken met RWS en er zullen indien noodzakelijk voorstellen worden gedaan voor maatregelen om beïnvloeding te beperken. TenneT zorgt ervoor dat eventuele ontoelaatbare beïnvloeding wordt opgelost voordat de verbinding in bedrijf gaat.

Bijlage 1 Integrale overlegreacties

Waterschap Scheldestromen

Ministerie van Economische Zaken
Energie, Telecom & Mededinging
Postbus 20401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

uw bericht	: 10 maart 2015	behandeld door	: drs. Ing. J.M. Schipper
uw kenmerk	: e-mail mevr. S. van Weyenberg-Quick en mevr. C.A. Mors	doorkiesnummer	: 088-2461266
ons kenmerk	: 2015011431 (bij reactie graag dit nummer vermelden)	e-mail	: info@scheldestromen.nl
bijlagen	:	verzendsdatum	: 17 april 2015
		projectnummer	:
onderwerp	: wateradvies inpassingsplan 'Zuid-West 380kV west'		

Middelburg, 15 april 2015

Geachte heer, mevrouw,

Het inpassingsplan 'Zuid-West 380kV west' (versie 3 maart 2015) dat aan het waterschap is voorgelegd geeft ons aanleiding het volgende op te merken.

Ajb overal zelfde lettertype gebruiken

Gebruik wegen

Voor de bouw van de hoogspanningsverbinding gebruikt u de bestaande infrastructuur. Een groot aantal wegen in het buitengebied is in beheer bij het waterschap. Wij verzoeken u ruim voor aanvang van de bouw met ons afspraken te maken over het gebruik van de wegen. Het waterschap heeft hiervoor een protocol opgesteld. Hierin is onder andere opgenomen dat het gebruik van waterschapswegen zo beperkt mogelijk moet zijn. Wij verzoeken u in overleg met het waterschap de transportroutes te bepalen. Voorafgaan aan de werkzaamheden inspecteren we samen de wegen. De resultaten worden vastgelegd. Zo nodig worden op kosten van het project preventieve maatregelen genomen. Na afloop van de werkzaamheden worden de routes weer geïnspecteerd. Eventuele extra schade wordt hersteld op kosten van het project. Hieronder volgen nog een aantal specifieke opmerkingen over enkele wegen.

Ontsluiting Sinoutskerkseweg

In de conceptuutwerking van het plan geeft u aan dat er een werkweg komt voor de bouw van de mast aan de Sinoutskerkseweg/Noordhoekweg. Ambtelijk hebben wij diverse keren aangegeven dat een ontsluiting op de Sinoutskerkseweg op deze locatie niet acceptabel is in verband met de verkeersveiligheid. Deze weg is onderdeel van de schoolfietsroute van/naar Goes. Wij verzoeken u een andere werkweg te kiezen zoals bijvoorbeeld de Noordhoekweg.

Bimmelweg

In de ambtelijke overleggen hebben wij u ook aangegeven dat een fietsalternatief nodig is gedurende de werkzaamheden op de smalle Bimmelweg. Wij verzoeken u als fietsalternatief een korte en veilige route te maken van en naar Goes.

Postadres:

Postbus 1000,
4330 ZW Middelburg

Bezoekadressen:

Kanaalweg 1,
4337 PA Middelburg

Kennedylaan 1,
4538 AE Terrouzen

☎ 088 2461000 (lokaal tarief)

☎ 088 2461990

e info@scheldestromen.nl

w www.scheldestromen.nl

Waterbeheer

Wij zijn met u in gesprek over de manier waarop u omgaat met het bestaande oppervlakte-watersysteem. Deze gesprekken verlopen inmiddels beter. U heeft aangegeven de wensen vanuit het beheer van oppervlaktewater mee te nemen bij de nadere uitwerking. Wij verzoeken u ons op de hoogte te houden van wijzigingen.

Waterbeheer

Wij zijn ook met u in gesprek over de manier waarop u omgaat met de waterkeringen. U heeft aangegeven de wensen vanuit het beheer van waterkeringen mee te nemen bij de nadere uitwerking. Wij verzoeken u ons op de hoogte te houden van wijzigingen.

Deze brief is tevens het wateradvies.

Hoogachtend,

namens het dagelijks bestuur
van waterschap Scheldestromen

drs. L.A. Willemse-Outermans
teamleider Waterkwantiteit en Ruimte-
lijke Ordening

bericht op brief van.

uw kenmerk.

ons kenmerk. Wbi_15.400

afdeling.

bijlage(n):

behandeld door: Mevr. A.E. Korteweg

doorleesnummer. (0118) 63 11 10

onderwerp Reactie project Zuid-West 380 kV west (deel Zeeland)

verzonden:

Middelburg, 10 april 2015

Geachte,

Het NPO spreekt geen oordeel uit over nut en noodzaak van de nieuwe 380 KV verbinding over Zeeuws grondgebied. Wel merkt het NPO op dat de voorkeur uitgaat naar een ondergrondse verbinding; Het NPO acht zich niet in de positie om zich uit te spreken over een voorkeurstrace over het grondgebied van de autonome gemeente Reimerswaal indien wordt volhard in een bovengronds tracé; Het NPO beperkt zich in haar reactie tot het feitelijke dossier en het huidige voorkeurstrace.

Het NPO vindt het verbazingwekkend dat in het hele dossier met geen woord gerept wordt over het Nationaal Park Oosterschelde. Aan Natura 2000, Vogel- en Habitat richtlijnen, EHS, etc refereren doet daar niets aan af want gelijkwaardige aanduidingen als Belvédère en Landschappen (hebben beide ook geen wettelijke status) worden wel gebezigd. Het niet als zodanig duiden van het NPO wordt dan ook als tekenend voor belang, waarde en betekenis beschouwd en het gebrek aan bewustwording m.b.t. het grootste nationale park van Nederland. Het NPO voldoet op hoofdlijnen aan de ter zake internationaal gestelde regels door de Internationale Natuur Beschermingsorganisatie IUCN, aangaande landschappelijke kwaliteit, natuurwaarden, vogelstand, gezondheid en recreatie. De genoemde aspecten dienen zo goed mogelijk op kwaliteit, beheer, kwetsbaarheid, draagkracht, veiligheid, veerkracht/vitaliteit beschermd, verdedigd, verbeterd danwel gewaarborgd te worden. Het gaat hierbij primair om het onderwaterleven maar secundair en niet minder van belang om al het leven en de natuur in brede zin langs de randen/oeveren van de Oosterschelde alsmede in de aangrenzende moergebieden waartussen het Kanaal door Zuid Beveland.

Diverse deelparagrafen in Deel A, deel B en MER gaan in het onderhavige dossier terecht over aspecten, zoals natuur, water, leefomgeving, cultuur, ruimte, archeologie die direct danwel indirect het NPO raken. Daarom is het des te meer onbegrijpelijk dat het NPO niet als zodanig aan de orde komt. Zelfs bij een onzalige optie om een "cross over" van Wemeldinge naar Tholen te maken wordt het NPO niet genoemd. De Oosterschelde wordt in algemene zin in gelijke zin behandeld als de Westerschelde (o.a. Deel B pag.215) terwijl het verschil manifest is tussen een economische verkeersader over water en een nationaal park met economische belangen. Schrijnend is het dan ook dat t.a.v. Natuur wordt opgemerkt dat er bij TenneT geen leemten bestaan in kennis over de natuur (Deel B pag 316) in het betreffende deelgebied. In de MER (pag.45) wordt aangegeven dat "bestaande natuurgebieden worden ontzien"! In een presentatie bij TenneT in BoZ op 27-01-2015 is gewag gemaakt van de plaatsing van een Wintrackmast in de Oosterschelde, in casu het NPO, ter hoogte van Roelsehoek, gem. Reimerswaal. In het onderhavige dossier staat expliciet in het Inpassingsplan op pagina 82 dat "Masten worden niet in oppervlaktewatergeplaatst". Tevens valt in het dossier te lezen dat mastposities nog niet nauwkeurig bekend zijn en er nog onbekende effecten m.b.t. de mastvoeten zijn.

Communicatie & Educatie
Postbus 334

Telefoon 0113 211675
info@np-oosterschelde.nl
www.np-oosterschelde.nl

Postbus 6001
4330 LA Middelburg

ONS ADRES

Hoe valt dit alles met elkaar te rijmen?

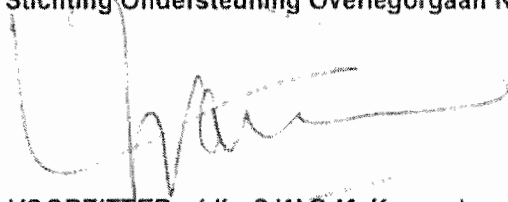
Resumerend stelt het NPO vast dat in geval van een definitieve besluitvorming aangaande een solitaire Wintrackplaatsing in het NPO er tijdig overleg moet worden gepleegd met het NPO over de exacte lokatie, de impact op alle eerder bovenstaand genoemde (natuur)waarden en duidelijke afspraken over de tijdelijke plaatselijke inbreuk door werkzaamheden.

Het NPO ziet geen harde argumenten om uit het oogpunt van horizon- danwel milieuvervuiling een eventuele plaatsing juridisch aan te vechten maar vereist wel compensatie ter plaatse in de vorm van een entreepunt analoog aan die bij het Rammegors op Tholen.

Afrondend merkt het NPO richting TenneT op dat de plaatsing van een mast in het NPO niet alleen een kwestie van "mogen en kunnen" is maar bovenal van "willen". Het NPO houdt in haar zienswijze terdege rekening met het volksgezondheidsaspect in de gemeente Reimerswaal en met het Algemeen Belang maar verhult niet dat velen een dergelijke aantasting van het Nationaal Park In principe en in feite niet willen. Anders gezegd: Het zou niet moeten mogen!

Met vriendelijke groet,

Stichting Ondersteuning Overlegorgaan Nationaal Park Oosterschelde

VOORZITTER (dhr. S.W.G.M. Kramer)

Retour: 4460BA46

Aan Directoraat-Generaal Energie, Telecom &
Mededinging
Directie Energie
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Datum
24 april 2015
Onderwerp
Zienswijze 380 KV Zuid-West

Contact
0113-24 77 13
ko.de.reg@zlt.nl

Kenmerk
15kdregt114rpt

Geachte heer, mevrouw,

Via dit schrijven willen wij, een zienswijze indienen op het "Voorontwerp inpassingsplan Zuid-West 380 kV West".

De volgende punten stellen wij aan de orde:

Het plan voor het aanleggen van een nieuwe hoogspanningsleiding heeft directe gevolgen voor vele agrarische bedrijven bij het exploiteren van hun gronden en in een aantal gevallen ook de bijbehorende bedrijfsgebouwen. De gevolgen zijn uiteraard per bedrijf verschillend.

De door u gehouden informatiebijeenkomsten zijn door agrarische ondernemers bezocht. Vele onduidelijkheden zijn weggenomen maar ook zijn veel vraagpunten onbeantwoord gebleven dan wel zijn onzekerheden blijven bestaan en of bijgekomen. Onzekerheden die forse impact hebben op en voor de betreffende bedrijven.

Wij pleiten onverkort voor een tracé door de Westerschelde zoals bij de bekabeling van het windpark richting Borsele ook het geval is. Beleidsmatig behoort dat zeker tot een reële optie wegens nieuwe inzichten en technieken en de onderzoeken die thans vanuit het ministerie in deze gaande zijn. De voordelen hiervan zijn enorm waarbij te denken valt aan voorkomen van overlast in wonen, werken en leefmilieu. Maar ook het amoveren van bestaande lijn zou het landgebruik verbeteren en tevens landschappelijk en qua beeldkwaliteit een oppepper zijn.

In dit verlengde pleiten wij dus in ieder geval onverkort voor ondergrondse bekabeling.

In het huidige voorliggende plan is het van belang dat er bij de tracé keuze meer rekening gehouden wordt met de bestaande agrarische bebouwingen en de aanverwante bouwblokken. Het mag niet zo zijn dat ondernemers beperkt worden in hun ontwikkelingsmogelijkheden in welke vorm dan ook. Dat kan uitbreiding met opstallen zijn maar ook vormen van multifunctioneel gebruik waar het erf een meer publieke invulling kan ondergaan. Erven zijn gekenmerkt door bewoning en een bedrijfsmatig gedeelte wat onlosmakelijk als geheel moet functioneren. Het is dus absoluut ondenkbaar dat situaties aan de orde kunnen zijn waar het bedrijfsmatig gedeelte gescheiden wenst te worden van

Noordlangeweg 42-B
4463 PR Colijnsplaat
Postbus 46
4460 BA Goes
KvK 18054307

Datum
24 april 2015
Onderwerp

Blad
2 / 2

het woon gedeelte om reden dat het tracé (te) dichtbij komt en invloed van straling / magnetische velden aan de orde is. Ook bedrijfsgebouwen kenmerken zich door activiteiten waar mensen kort of langdurig vertoeven met bv ver- en bewerken van producten en sorteerwerk.

Geconstateerd wordt dat een aantal masten en lijnen onnodig dicht bij agrarische bebouwing komt waarbij landschappelijke inpassing en oversteken over de spoorlijn blijkbaar voorrang in prioritering hebben. Wij vinden dit gezien de discussie en onzekerere factoren ten aanzien van gezondheidsrisico's onacceptabel.

Daar waar lokaal situaties ontstaan waarbij planologische wijzigingen van bouwkundige aard doorgevoerd wensen te worden dient dat in overeenstemming te zijn met het bestemmingsplan ter plaatse dan wel in overeenstemming gebracht te worden.

Ten aanzien van de belemmeringstrook, deze is te krap. De agrarische bedrijfsvoering is gekenmerkt door gebruik van steeds grotere en bredere machines waarbij obstakels als masten een serieuze belemmering teweeg brengt ook in de automatisering en aansturing van machines.

Hierbij willen wij tevens onze zorg vermelden t.a.v. de hoogte van de bedrading in de laagste stand. Het bestaand regulier gebruik van landbouwmachines en teeltondersteunende voorzieningen mag toch zeker geen belemmering of risico's geven en er dient rekening gehouden te worden met toekomstige ontwikkelingen in deze.

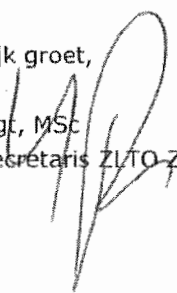
Tevens hechten wij veel waarde aan een goede klachtenprocedure. Het is van belang dat onze leden goed geïnformeerd zijn over de wijze waarop zij hun klachten kenbaar kunnen maken. Zowel in de voorbereidingsprocedure als ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden.

Bovenstaande willen wij desgewenst graag mondeling toelichten

Hopende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijk groet,

Ing. J. de Regt, MSc
Provinciaal secretaris ZLTO-Zeeland

Dossier/Project: Zuid West 380 kV
Datum: 31-03-2015
Naam adviseur: K.-J.R. Kerckhaert
Verzonden aan: Gemeente Borsele, Kapelle en Reimerswaal
Titel document: - Voorontwerp inpassingsplan Zuid West 380 kV west
- MilieuEffectRapportage ZW 380 project: Zuid-West 380 kV Traject: Borsele-Tilburg
- MER hoogspanningsverbinding Zuid-West 380kV
achtergronddocument Archeologie
Initiatiefnemer(s): Ministerie van EZ en Ministerie IenM

Planvorming

Vanaf de elektriciteitsproductielocatie in Borssele (gemeente Borsele) tot aan de landelijke 380kV ring bij Tilburg zal een nieuwe 380kV transportleiding worden gerealiseerd. De aanleg hiervan is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de wettelijke eisen voor de leveringszekerheid van elektriciteit en om ook in de toekomst voldoende capaciteit te bieden voor elektriciteitstransport.

Bij de werkzaamheden in het kader van deze nieuwe verbinding zullen, nieuwe masten worden geplaatst en bestaande masten worden verwijderd. Bovendien worden op sommige plaatsen nieuwe transformatorstations gebouwd en dienen deze te worden aangesloten op de verbinding.

Het tracé wordt vastgelegd in een door het Rijk opgesteld Inpassingsplan (IP). Voorafgaand hieraan is een m.e.r.-studie uitgevoerd waarbij de diverse deelgebieden en alternatieven afgewogen zijn op basis van hun effect op het milieu. Op dit project is bovendien de Rijkscoördinatie-regeling (RCR) van toepassing. Dit houdt in dat verschillende besluiten (ruimtelijke besluiten, vergunningen en ontheffingen) die voor een project nodig zijn gecoördineerd worden voorbereid. Het gaat naast vergunningen en ontheffingen vaak ook om het Inpassingsplan. In dit specifieke geval betekent dit onder andere dat het MER gelijktijdig met het ontwerp besluit over het tracé – het ontwerp-inpassingsplan – en de uitvoeringsbesluiten – vergunningen en ontheffingen – voor de realisatie van de hoogspanningsverbinding ter inzage zal worden gelegd. Na deze terinzagelegging volgt besluitvorming. Het bevoegd gezag houdt bij de besluitvorming over het tracé en de uitvoeringswijze van de verbinding rekening met het MER en de inspraakreacties, de zienswijzen en de adviezen en verantwoordt dat in het te nemen besluit.

In dit advies wordt ingegaan op de milieueffecten zoals beschreven in de concept MER en de doorvertaling daarvan in het voorliggende

voorontwerp Inpassingsplan voor wat betreft het aspect archeologie in de gemeenten Reimerswaal, Kapelle en Borsele.

MER

Het hoofdstuk archeologie is gebaseerd op het "achtergronddocument archeologie" opgesteld door The missing Link en Tauw. In dit achtergronddocument wordt in kaart gebracht wat de impact is van de werkzaamheden binnen de diverse deelgebieden en bijbehorende varianten van het tracé op de in de ondergrond aanwezige archeologie. Hierbij wordt nu aan drie criteria getoetst, namelijk Rijksbeschermde monumenten, terreinen op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) en gebieden met een archeologische verwachting.

Voor wat betreft de eerste twee criteria zijn deze duidelijk omschreven en landelijk erkend. Bij het afwegen van het derde criterium is dit anders. Hierbij is gebruik gemaakt van de verwachtingswaarden zoals die zijn weergegeven op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW). Van deze kaart, ontwikkeld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), is bekend dat zij slechts rekening houdt met de bovenste 1, 20 meter van de bodem. Vanwege de complexe geologische gelaagdheid die het Zeeuwse landschap kenmerkt, is deze kaart voor Zeeland niet nauwkeurig genoeg in het omschrijven van de archeologische verwachting. Mede hierdoor hebben negen Zeeuwse gemeenten in 2009 gezamenlijk op maat gesneden archeologiebeleid ontwikkeld. De gemeenten Reimerswaal, Kapelle en Borsele hebben dit beleid in 2011/2012 vastgesteld. Het beleid bestaat onder andere uit vier maatregelenkaarten. Deze kaarten geven voor de vier meest frequent voorkomende geologische Laagpakketten de archeologische verwachting weer. Deze maatregelenkaarten zijn opgesplitst in diverse categorieën die onder andere onderscheid maken in verwachtingsgebieden variërend van een hoge tot een ontbrekende verwachting. Tevens zijn op maatregelenkaart 1 de terreinen van de Archeologische MonumentenKaart (AMK), de beschermde stads en dorpskernen en de gemeentelijke vindplaatsen weergegeven. Duidelijk is dat deze kaarten een grotere mate van detail kennen dan de IKAW en daarmee meer bruikbaar zijn in de Zeeuwse situatie. Desondanks zijn ze bij de afwegingen in de MER niet gebruikt.

In het Achtergronddocument archeologie komt daarnaast in bijlage 5 de Landschapsontwikkeling en archeologie van Zeeland in regionaal perspectief aan de orde. Deze omschrijving is zeer summier en vertoont onvolkomenheden. Zo wordt de verdronken stad Saeftinghe op Zuid-Beveland geplaatst, komt de periode na de stormvloed van 1530 niet aan de orde, wordt geen aandacht besteed aan de bewoning van de kreekkruggen in de Late Middeleeuwen en zijn enkele standaard historische werken niet geraadpleegd.

IP

In het Inpassingsplan worden onder artikel 12 op pagina 17 overige regels aangegeven voor de omgang met archeologie. Deze stappen dienen doorlopen te zijn vooraleer gestart kan worden met de werkzaamheden. Deze stappen zijn overeenkomstig de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA3.3) maar niet met de aanvullende

richtlijnen voor archeologisch onderzoek in de Provincie Zeeland 2014. Het stappenplan stelt bijvoorbeeld dat op die plaatsen waar een archeologische verwachting bestaat op basis van het bureauonderzoek een Inventariserend Veldonderzoek doormiddel van boringen uitgevoerd dient te worden. De aanvullende Provinciale richtlijnen verplichten echter dat een bureauonderzoek altijd gecombineerd uitgevoerd moet worden met een verkennend booronderzoek (Deze manier van aanpak komt voort uit de complexe geologie). De twee onderzoeken dienen dus samen in plaats van na elkaar te worden uitgevoerd zoals aangegeven in de regels!

Advies

Afgaand op het bovenstaande wordt geadviseerd om zowel de concept MER als het voorontwerp Inpassingsplan op een aantal plaatsen aan te passen: om zodoende op een verantwoorde manier met het archeologisch bodemarchief om te gaan.

- Zo is het noodzakelijk de toetsingscriteria uit de MER uit te breiden/aan te passen met de verwachtingskaarten uit het gemeentelijk archeologiebeleid. Daarbij dient niet alleen rekening gehouden te worden met de Rijksmonumenten, AMK-terreinen en verwachtingsgebieden maar ook met de gemeentelijke vindplaatsen. Aantasting daarvan zal ook leiden tot negatieve archeologische effecten (NB: De verandering in het toetsingskader maakt het mogelijk dat een andere tracé dan het huidige als voorkeurstracé wordt aangewezen).
- Daarnaast dient bijlage 5 uit het achtergronddocument aangevuld te worden met historische gegevens.
- Vervolgens dienen de regels in het IP aangepast te worden zodat ze voldoen aan de Provinciale richtlijnen zoals die zijn vastgesteld door de Provincie Zeeland.
- Op basis van de aangepaste MER dient opnieuw te worden vastgesteld op welke plaatsen aanvullend archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Dit onderzoek dient zoals hierboven al omschreven uit een Archeologisch Bureauonderzoek met controle boringen te bestaan (stap a en b uit artikel 12 van de regels van het IP).
- Tot slot is het niet praktisch om het aanleveren van aanvullende archeologische gegevens in de vorm van een archeologisch bureau- en booronderzoek te combineren met het ter inzage leggen van het concept MER en het ontwerp IP. Door de voorgestane werkwijze, opgenomen in artikel 12 van de regels van het IP, is het onmogelijk om in het IP te anticiperen op de uitkomsten van het archeologisch onderzoek. Daardoor zal het noodzakelijk zijn de aanwezige archeologische verwachtingen te handhaven (dubbelbestemming). Dit zorgt ervoor dat voor deze terreinen aanvullend onderzoek uitgevoerd en aangeleverd moet worden vooraleer de werkzaamheden kunnen starten.

Op basis van het gemeentelijk beleid is nu al bekend waar en welke archeologische verwachtingswaarden in het geding zijn. De benodigde onderzoeken kunnen nu reeds plaatsvinden en de uitkomsten hiervan verwerkt worden in het Inpassingsplan.

Door deze werkzaamheden nu in de tijd naar voren te halen kan veel tijdswinst geboekt worden bij de voortgang van de werkzaamheden.

GEMEENTE
REIMERSWAAL
RUIMTE
POSTBUS 70, 4416 ZH KRUININGEN

 TNT Post
Port betaald
Port Payé
Pays-fas

EM

Ministerie van Economische Zaken
T.a.v. de heer mr. J. van Bergenhenegouwen
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Goes, 1 mei 2015

Onderwerp: zienswijze voorontwerp inpassingsplan Zuid-West 380 kV West

Geachte heer Van Bergenhenegouwen,

Op 9 maart 2015 is het voorontwerp-inpassingsplan van Zuid-West 380 kV West ter inzage gelegd. Omdat de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV West een grote invloed gaat hebben op de natuur en het landschap van Zuid-Beveland én het Natura 2000-gebied Oosterschelde willen Stichting Het Zeeuwse Landschap (HZL), de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland (NM) en de ZMf (Zeeuwse Milieufederatie) van het recht gebruik maken om te reageren op dit inpassingsplan.

Onze organisaties hebben, zeker gezien de voorziene aanleg van het Windpark Borssele, begrip voor de aanpassing van een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland. Tegelijkertijd zijn onze organisaties zich ervan bewust dat deze hoogspanningsverbinding het open landschap van Zuid-Beveland gedurende vele decennia sterk gaat domineren en dat een onjuiste uitwerking kan leiden tot grote negatieve effecten op de natuurwaarden binnen de provincie Zeeland. Bij bovengrondse aanleg kan ook sprake zijn van gezondheidseffecten door toedoen van de magnetische velden.

Algemeen

Op dit moment is ook de aanleg van een transmissiesysteem voor het offshore windgebied Borssele in voorbereiding. Dit transmissiesysteem interfereert met de nieuwe 380 kV-verbinding tussen Borssele en Tilburg. Niet alleen omdat het 380 kV-netwerk nodig is om de stroom van het Windpark Borssele te transporteren, maar ook omdat het transmissiesysteem gekoppeld wordt aan het 380kV hoogspanningsstation Borssele. Wij vinden het vanuit het oogpunt van zorgvuldige besluitvorming bijzonder relevant dat beide dossiers in onderlinge samenhang worden beschouwd, waarbij het doortrekken van de 220 kV transportkabels in de waterbodem vanaf de offshore windlocatie naar het verdeelstation bij Rilland in onze ogen ook een te onderzoeken optie vormt. Een en ander sluit nauw aan bij de brief van minister Kamp aan de Tweede Kamer (02.04.2015), waarin TenneT gevraagd wordt om een studie uit te voeren naar mogelijke bekabeling ondergronds. Aanleg in de (water)bodem heeft voor ons de grote voorkeur prioriteit om gezondheidseffecten en visuele hinder te voorkomen.

Verder is het voor ons niet duidelijk of, en in hoeverre, het inpassingsplan voor het nieuwe hoogspanningsstation bij Rilland betrokken is bij het onderhavige inpassingsplan. De hoogspanningslijnen vanaf het windpark, de nieuwe 380 kV-verbinding en het inpassingsplan voor hoogspanningsstation Rilland behoren namelijk alle drie in samenhang te worden gezien.

Jaakw stem voor natuur en milieu

Ravelijn de Groene Jager 5
4461 DJ Goes

vervallen
Postbus 334
4460 AS Goes

☎ 0113 230075
☎ 0113 250955

1
info@zmf.nl
zmf.nl

Eigen gebieden

Onze organisaties hebben diverse gebieden in eigendom/beheer die gelegen zijn in het tracé van de hoogspanningsverbinding. De natuurwaarden van deze gebieden worden mogelijk sterk aangetast. Het betreft hier de volgende gebieden:

1. *Yerseke- en Vlaakse Moer (HZL)*: De Vlaakse Moer, een belangrijk weidevogelgebied ten zuiden van de Yerseke Moer, wordt door de hoogspanningsverbinding doorkruist. Hierbij komen twee hoogspanningsmasten in de Vlaakse Moer terecht. Onze zorgen richten zich voor dit gebied op de volgende aspecten:
 - a. Zoals wordt aangegeven in het voorontwerp-inpassingsplan neemt de functie voor weidevogels tot $\pm 100\text{m}$ vanaf de hoogspanningsverbinding sterk af én blijft er bij de Vlaakse Moer een zogenoemde 'snipper' over die vanwege de geringe omvang haar functie verliest voor weidevogels en ganzen. Gezien de omvang van de Vlaakse Moer betekent dit een zeer forse degradatie van dit ecologisch belangrijke gebied. Wij zien onvoldoende terug hoe en waar deze weidevogelfunctie gecompenseerd gaat worden. Gezien de teruglopende weidevogelstand dient specifiek deze functie adequaat gecompenseerd te worden;
 - b. In het huidige landschapsplan wordt voorgesteld om aan de noordwestzijde van de Vlaakse Moer een bomenrij te plaatsen om het zicht op de masten te verhullen. Wij zijn sterk gekant tegen het plaatsen van deze bomenrij: voor weidevogels is juist van groot belang dat er geen bomenrijen nabij het weidevogelgebied komen omdat hier roofvogels in kunnen gaan vestigen. Door het plaatsen van deze bomenrij zou de weidevogelfunctie van dit gebied dus nog verder afnemen;
 - c. De Vlaakse Moer heeft een cultuurhistorisch zeer waardevol landschapspatroon. Graag zien wij daarom nader uitgewerkt hoe landschappelijke schade van bouwwerkzaamheden op deze locatie geminimaliseerd wordt;
 - d. Wij vragen om absolute garantie dat de bouwwegen rondom de twee hoogspanningsmasten in de Vlaakse Moer *geheel* worden verwijderd na het gereed komen van deze masten. Dit om verdere verstoring van dit momenteel waardevolle weidevogelgebied tegen te gaan.
2. *Sloebos (NM)*: In 2000 is besloten tot een grootschalig plan voor de realisatie natuur oostelijk van de weg naar de Westerscheldetunnel als compensatie voor het verlies van natuurwaarden door infrastructurele werken. De nieuwe 380 kV-verbinding heeft een grote, negatieve invloed op het natuurgebied. De verbinding gaat het gebied totaal doorsnijden, en de hoger opgaande begroeiing moet worden verwijderd. En dat terwijl de natuurontwikkeling nu juist steeds meer waarde genereert. Als de bovengrondse 380 kV-plannen doorgaan, vragen wij hier een forse compensatie voor. De Gemeente Borsele heeft eerder een planologisch besluit genomen om aanvullend op het gebied nog 20 hectare in te richten. De wenselijke inrichting daarvan wordt fors belemmerd door de nieuwe kV-verbinding. Ook hiervoor geldt: mocht de bovengrondse aanleg van de hoogspanningsverbinding doorgaan dan dient hiervoor te worden gecompenseerd met aanvullende gebieden.
3. *De Poel (NM)*: Dit gebied zal de komende jaren verder ontwikkeld worden tot weidevogelgebied. Deze functie wordt echter sterk verminderd door de aanleg van de hoogspanningsverbinding. Dit dient dus goed gecompenseerd te worden.

Compensatie EHS

Voor onze organisaties is het geheel onduidelijk hoe en waar het verlies van het Natuurnetwerk Zeeland (voormalig EHS) gecompenseerd gaat worden. In het voorontwerp Inpassingsplan wordt aangegeven dat ten tijde van de vaststelling van het inpassingsplan duidelijk moet zijn waar gecompenseerd wordt. Op dit moment is dit absoluut niet het geval.

Zo wordt aangegeven in het document "Uitwerking EHS-compensatie Zuid-West 380 kV (deelrapport Zuid-West west)" dat:

1. "De status en daarmee de compensatieverplichting van schade aan weidevogel- en ganzengebieden onduidelijk is. Juridisch gezien vloeit hier geen EHS-compensatieverplichting uit."
2. "Eventuele compensatie kan ingevuld worden door (planologische) herbegrenzing van de gebieden. Ook kan gekozen worden voor een kwalitatieve impuls van het resterende gebied."

De status en daarmee samenhangende compensatieverplichting is er wel degelijk. Een groot deel is namelijk aangewezen als Natuurnetwerk Zeeland (EHS). In de Verordening Ruimte Provincie Zeeland wordt aangegeven dat oppervlakte EHS die verloren gaat fysiek dient te worden gecompenseerd. Door de aanleg van de hoogspanningsverbinding wordt de EHS binnen een zone van 100 m aan weerszijden van de leiding ongeschikt voor de natuurwaarden waar dit gebied voor aangewezen is. Dit dient dus gecompenseerd te worden.

Daarnaast wordt voor onze organisaties uit de rapporten omtrent Natuurnetwerk Zeeland (EHS) niet duidelijk:

1. hoeveel hectare de compensatieopgave betreft;
2. waar de compensatie plaats gaat vinden;
3. in welke vorm of natuurdoeltype de compensatie gewenst is. Alleen met betrekking tot enkele dijken en het Sloebos is hier meer duidelijkheid over.

Aan onze organisaties is in het verleden voorgesteld om de compensatie te realiseren in een polder nabij het Markiezaat. Dit voorstel wordt in de huidige documenten niet verder uitgewerkt. Voor kleine snippers EHS vinden wij dit een geschikte locatie, maar voor de aantasting van het Sloebos, De Poel en de Vlaakse Moer kiezen wij voor compensatie in de directe omgeving van, en bij voorkeur aansluitend bij, deze natuurgebieden. Wij stellen voor om hier gezamenlijk naar mogelijkheden te kijken.

Ook missen wij de wijze waarop wordt omgegaan met het ganzenfoerageergebied dat verloren gaat. Hier wordt een grootte voor aangegeven, maar verdere uitwerking mist in het voorontwerp inpassingsplan.

Oosterschelde

In de Passende Beoordeling Natuurbeschermingswet 1998, Zuidwest 380KV Borssele –Rilland West staan diverse onjuistheden en onduidelijkheden. Deze zijn weergegeven in Bijlage 1. Op basis van de huidige Passende Beoordeling kunnen wij significante effecten niet uitsluiten. Wij verzoeken dan ook dat deze onjuistheden en onduidelijkheden verder worden uitgewerkt.

Landschap

Onze organisaties onderstrepen het belang van bundeling van hoogspanningsverbindingen door de provincie om zo de landschappelijke impact minimaal te houden. Wij zijn dan ook verheugd te lezen dat de bestaande 150 kV-kabel die door het authentieke landschap van de Zak van Zuid-Beveland loopt, op termijn geamoveerd zal worden.

Desalniettemin vrezen wij voor de hoogte van de nieuwe hoogspanningsverbinding die wordt aangelegd. Juist door deze hoogte zal de hoogspanningsverbinding tot op grote afstand zichtbaar zijn in de open provincie die Zeeland is. Wij benadrukken daarom nogmaals het belang van onderzoek naar het doortrekken van de kabels van Windpark Borssele naar het verdeelstation bij Rilland én onderzoek naar het leggen van de hoogspanningsverbinding onderwater / ondergronds.

Ten slotte

Wij verzoeken u rekening te houden met ons commentaar bij de nadere studie van en het praktisch uitwerken van het voorontwerp-inpassingsplan Zuid West 380 kV West. Mocht u naar aanleiding van deze zienswijze vragen hebben, kunt u contact opnemen met onze organisaties.

Hoogachtend,
namens Stichting Het Zeeuwse Landschap (HZL), de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland (NM) en de ZMf (Zeeuwse Milieufederatie),

Marc Argeloo,
directeur ZMf

Bijlage 1: Opmerkingen Passende Beoordeling

In de Passende Beoordeling Natuurbeschermingswet 1998, Zuidwest 380KV Borssele –Rilland West staan diverse onjuistheden en onduidelijkheden. Deze worden per onderwerp behandeld.

Landschap

- In het aanwijzingsbesluit voor het Natura2000-gebied Oosterschelde staat dat het weidse karakter en ongerepteheid relevante kenmerken zijn van dit gebied. De conclusie in de Passende Beoordeling is echter dat plaatsen geen negatief effect heeft op het weidse landschap. Deze conclusie is niet terecht: zoals ook op blz. 37 te lezen is, doet het plaatsen van de hoogspanningsmasten van ca. 80m hoog in en langs de Oosterschelde afbreuk aan het weidse en ongerepte karakter van het gebied. Per definitie zorgen de masten (één in het Natura2000-gebied Oosterschelde, maar ook meerdere palen vlak langs de Oosterschelde) voor verandering van het landschap waarbij openheid en ongerepteheid wordt doorbroken. Om landschap zo open mogelijk te houden zou een alternatieve route onderzocht moeten worden, bij voorkeur ondergronds of onderwater.

Afname habitattypen

- Voor een periode van één jaar zal er 2,5 ha hoog slik niet beschikbaar zijn voor vogels om te foerageren. Permanent verdwijnt er 0,25 ha hoog slik. Dit dient gecompenseerd te worden: ondanks dat het gaat om slechts een kleine afname, zorgen alle kleine afnames toch voor substantiële delen.

Draadslachtoffers

- In de Passende beoordeling staat op pagina 53 dat de hoogspanningsverbinding zal leiden tot een toename van de draadslachtoffers. Vervolgens staat er dat het bundelen van de lijnen mogelijk tot minder draadslachtoffers leidt. Hier mist een goede onderbouwing. Aannemelijk is dat dit juist ook kan leiden tot meer slachtoffers, aangezien door de verschillende hoogten van de masten er meerdere lijnen boven elkaar komen te hangen waardoor het nog moeilijker voor de vogels zal zijn om alle lijnen te vermijden;
- Het tracé komt langs meerdere belangrijke vogelgebieden te liggen, waarvan een groot deel is aangewezen als Natura2000. Bekend is dat de hoogspanningsmasten zullen leiden tot draadslachtoffers. Er zijn echter geen mitigerende maatregelen opgenomen, terwijl hier wel mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen, zoals varkenskrullen of vogelflappen. Wij zijn ons ervan bewust dat dit landschappelijk juist meer effect gaat hebben. Om effecten op natuur én landschap minimaal te houden, stellen wij voor om in overleg te gaan met TenneT om afspraken te maken op welke locaties deze vogelflappen al dan niet zouden moeten worden gebruikt.

Overige effecten op vogels

- Op blz. 27 staat aangegeven dat besloten is geen vaste verstoringsafstanden aan te houden omdat deze per soort verschilt. Er is daarom alleen gekeken naar mogelijk effecten op de gehele populatie. Uit vele onderzoeken is gebleken dat zeker steltlopers zeer verstoringsgevoelig zijn waarbij gekeken is naar invloed van recreanten, maar ook van verkeer, hoogspanningsmasten, enz. Binnen een afstand van ca. 100 à 200m is bij veel soorten zeker sprake van verstoring. In de Passende Beoordeling staat dat aangezien de paal maar in een klein stukje van het Natura2000-gebied komt te liggen. Hiermee wordt verwacht dat het effect van de werkzaamheden en van de paal op de populaties steltlopers klein is. Daarmee wordt

geconcludeerd dat significante effecten uitgesloten kunnen worden. Zoals hierboven al genoemd is uit onderzoeken gebleken dat wel degelijk aangetoond kan worden dat veel soorten verstoringsgevoelig zijn en dat de werkzaamheden en de paal dus wel effect zullen hebben op de soorten die in de omgeving foerageren en rusten. Daarom zou in de Passende Beoordeling per doelsoort alsnog een analyse moeten komen waarbij per soort rekening wordt gehouden met de soortspecifieke verstoringsafstand.

- In de Passende Beoordeling staat op blz. 44 dat onbekend is wat het langetermijneffect zal zijn van de paal in het Natura2000-gebied. Mogelijk leidt deze mast tot meer predatie. Hierover is echter weinig informatie beschikbaar. Vervolgens wordt geconcludeerd dat er geen significante effecten te verwachten zijn omdat elders voor de vogels genoeg plek is om te foerageren/te rusten. Onze organisaties kunnen deze conclusie niet steunen omdat de goede onderbouwing mist.
- In de Passende Beoordeling staat dat significante effecten voor kanoet en scholekster niet zondermeer uit te sluiten zijn. Daarom zullen mitigerende maatregelen getroffen worden. Dit houdt o.a. de aanleg van een op- en afrit in, zodat de dijk niet meer als aanrijroute gebruikt hoeft te worden. Wij verwachten dat dit niet voldoende is om verstoring van rustende kanoeten en scholeksters tegen te gaan. Het geluid van de werkzaamheden zal namelijk over enkele honderden meters verstoring zijn voor deze soorten. Dus de aanleg van een op- en afrit zorgt wel voor vermindering verstoring, maar de dijk blijft naar beide kanten toe over enkele honderden meters minder geschikt voor de soorten. Daarnaast is onbekend in hoeverre de twee palen en de draden op langere termijn de dijk minder geschikt maken voor deze soorten (zoals ook genoemd staat op pagina 44 van de Passende Beoordeling). Hierbij willen wij ook wijzen op de slechte staat van instandhouding van zowel de scholekster als de kanoet.
- Foerageergebied/hoogwatervluchtplaats: Verschillende soorten vogels foerageren en rusten langs de dijk waar de paal gaat komen. Voor de analyse is echter alleen gekeken naar steltlopers met de argumentatie dat voor andere soorten geldt dat er genoeg uitwijkmogelijkheden zijn. Voor deze soorten geldt echter net zo goed dat de (aanleg van de) paal voor verstoring zal gaan zorgen. Hier moet dus ook een analyse voor worden uitgevoerd.
- Steltlopers: op blz. 43 van de Passende Beoordeling staat dat steltlopers zich niet massaal het binnenland in verplaatsen, dus dat slachtoffers niet te verwachten zijn. Dit is echter niet correct: veel steltlopers wisselen regelmatig tussen de Oosterschelde en de Westerschelde. Tijdens deze trek komen ze langs de hoogspanningsverbinding. Ook zijn er meerdere hoogwatervluchtplaatsen landinwaarts waar de steltlopers vanaf de Oosterschelde naartoe vliegen.
- Meerdere malen wordt in de Passende Beoordeling genoemd dat de omgeving van waar de mast in Natura2000-gebied komt te liggen sowieso minder geschikt is voor broedende, rustende en foeragerende vogels omdat de dijken opengesteld zijn voor recreanten. Recreanten leiden inderdaad tot verstoring, maar dat betekent niet dat daarmee extra verstorende werkzaamheden geen probleem meer zijn. Hoe meer werkzaamheden, hoe meer verstoring. Daarbij zijn recreanten minder aanwezig bij slechte weersomstandigheden.
- Meerdere malen wordt genoemd dat de meest hoge delen van het slik niet belangrijk zijn, omdat met eb al snel andere stukken slik droogvallen waar de vogels gebruik van kunnen maken. Dat de hoogste delen niet belangrijk zijn, klopt echter niet: het zijn juist de stukken slik met de langste droogvalduur die zeer belangrijk zijn voor de vogels. De belangrijkste reden dat steltlopers onder druk staan in de Oosterschelde is het steeds grotere tekort aan foerageergebied met lange droogvalduur (= de hoogste platen/delen).

Toename trillingen (blz 27)

- Het plaatsen van de paal zal voor veel trillingen zorgen. Er zullen twee stalen buispalen namelijk geplaatst worden, mogelijk door te heien. In de Passende Beoordeling is rekening gehouden met een afstand van 3 km waarop de trillingen nog te voelen zullen zijn onder water, daarna zou het effect opgaan in achtergrondgeluid van scheepsvaart, golfslag, etc. Deze 3 km is echter gebaseerd op onderzoek in de Eemshaven waar de scheepsvaart veel drukker is. Hierdoor zal het effect van de trillingen in de Eemshaven veel sneller opgaan in achtergrondgeluid van scheepsvaart, dan in de Oosterschelde. In de Oosterschelde verwachten wij dat het effect van de trillingen waarschijnlijk verder gaat reiken dan 3 km. Bovendien hebben de trillingen ook effect op de habitattypen incl. alle soorten, dicht bij de hoogspanningsmast. Daarnaast is de bruinvis ook zeer gevoelig voor de productie van onderwatergeluid. Ondanks dat dit geen Natura2000-doelsoort is, is de Oosterschelde wel een belangrijk gebied voor deze walvisachtige. Wij pleiten voor zoveel mogelijk mitigerende maatregelen en voor boren in plaats van heien, aangezien boren voor veel minder overlast zal zorgen. Wordt toch gekozen voor heien, dan zal opnieuw de analyse van geluidsoverlast uitgevoerd moeten worden.

Resumé

- De conclusie van de Passende Beoordeling is dat als de voorgestelde mitigerende maatregel wordt uitgevoerd, significante effecten voorkomen kunnen worden. Daarom is het niet noodzakelijk geacht de ADC-toets uit te voeren. Gezien bovenstaande tekortkomingen kunnen onze organisaties significante effecten echter niet uitsluiten. Als bovenstaande informatie correct wordt verwerkt, en significante effecten alsnog aanwezig blijken te zijn, dient alsnog een ADC-toets te worden uitgevoerd.
- We vragen om aanpassing van het tracé waarbij in de buurt van vogelrijke gebieden gekozen wordt voor een ondergronds tracé;
- Indien het tracé niet voldoende kan worden aangepast, dienen in ieder geval zoveel mogelijk mitigerende maatregelen getroffen worden voor geluidseffecten onder water en effecten van de hoogspanningsmast (verstoring/draadslachtoffers) op vogels. Daarnaast dienen stukken slik die verdwijnen door de aanleg van de mast gecompenseerd te worden.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

Ministerie van Economische Zaken
Directoraat-generaal E,T&M
T.a.v. dhr. A.E.O. Schouten
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon
Drs C. van Rooijen
T 033 421 72 26
F 033 421 77 99
c.van.rooijen@cultureelerfgoed.nl

Datum 6 mei 2015
Betreft Voorontwerp Inpassingsplan Zuid-West 380 KV West

Onze referentie
AWT 2015-51
Uw referentie
DGETM-EM/14184432
Uw brief
9 maart 2015

Geachte mr. drs. A.E.O. Schouten,

Naar aanleiding van uw verzoek d.d. 9 maart om advies uit te brengen over het voorontwerp inpassingsplan Zuid-West 380 KV West, stuur ik u hierbij mijn advies. In dit advies ga ik alleen in op de door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) behartigde belangen, te weten het cultureel erfgoed.

In hoofdlijnen heb ik geen opmerkingen op uw voorontwerp inpassingsplan, wat op mij een gedegen indruk maakt. Ik heb wel een detail opmerking waar het gaat om de effecten bij enkele Archeologische Rijksmonumenten.
Op pagina 310 e.v. (paragraaf 16.4) worden de effecten weergegeven. Daarbij worden vooral de effecten op de bodem, waar de archeologie zich in bevindt, beschreven in relatie met de mastvoet. Er wordt echter geen rekening gehouden met de visuele effecten op de Rijksmonumenten door de hangende bekabeling. In Deelgebied 1 (p.302) worden 3 Rijksmonumenten, die mede vanwege hun zichtbare karakter zijn beschermd, door een alternatief doorsneden. Omdat zichtbaarheid bij Archeologische monumenten hoog wordt gewaardeerd, de meeste monumenten zitten immers onder de grond, moet de aantasting ook sterk negatief worden beoordeeld.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

drs. C. van Rooijen
Adviseur Cultuurlandschap & Archeologie

Ministerie van Economische Zaken
Directoraat-generaal Energie, Telecom
& Mededinging
Directie Energiemarkt
T.a.v. mr. J. van Bergenhenegouwen
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Onderwerp: Advies inzake voorontwerp inpassingsplan Zuid-West 380 kV West

Geachte heer van Bergenhenegouwen,

Op 9 maart 2015 heeft u Veiligheidsregio Zeeland in de gelegenheid gesteld om een reactie te geven op het voorontwerp Inpassingsplan Zuid-West 380 kV West. Graag maken wij van deze gelegenheid gebruik.

Doel inpassingsplan

Het doel van voorliggende inpassingsplan is het mogelijk maken van het aanleggen van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV West.

Reactie van de Veiligheidsregio

Het advies van de veiligheidsregio heeft betrekking op een aantal aspecten ten gevolge van de nieuwe hoogspanningsverbinding, te weten:

1. Elektromagnetische straling;
2. Buisleidingen;
3. Bedrijven met gevaarlijke stoffen;
4. Brand;
5. Overstroming.

Onderstaand wordt op deze aspecten afzonderlijk ingegaan.

1 Elektromagnetische straling

1.1 Gezondheid

Op gebied van gezondheid heeft de GGD-Zeeland advies uitgebracht, hun advies is als bijlage "Advies GGD Zeeland, 22 april 2015" toegevoegd.

1.2 Radar

In het radarverstoringsonderzoek is onderzoek gedaan naar de verstoring door het hoogspanningstracé op de verkeersleidingsradar te Woensdrecht. Daarnaast kruist het nieuwe hoogspanningstracé de druk, met beroepsscheepvaart, bevaren vaarroute tussen de Rijn/Rotterdam en het Sloegebied/Terneuzen en tussen Rijn/Rotterdam en Antwerpen.

- Crisisbeheersing en Rampenbestrijding
- Brandweerzorg
- Gemeenschappelijke Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHO)
- Gemeenschappelijke Meldkamer Zeeland (GMZ)

Datum:

23 april 2015

Verzenddatum:

8 MEI 2015

Inlichtingen:

M. de Jonge

Tel: 06 83059077

E-mail:

M.dejonge@vrzeeland.nl

Ons kenmerk:

VRZ/R&CB/Mdi/2015/01950

Uw kenmerk:

DGETM-EM Z 14184495

Blad:

1 van 4

Aantal bijlagen:

1

Adres:

Postbus 8015

4330 EA Middelburg

Segeerssingel 10

4337 LG Middelburg

Internet:

www.vrzeeland.nl

Bank:

IBAN: NL06BNGH0285027956

BIC:

BNGHM2G

t.n.v. Veiligheidsregio Zeeland

In variant N is zelfs een bovengrondse oversteek van de Oosterschelde voorzien. In de rapportage is niet ingegaan op de scheepsradar versturende werking van de nieuwe hoogspanningsverbinding.

Advies: wij adviseren u de mogelijke versturende werking van de scheepsradar te onderzoeken en zo nodig te beperken.

Uitval nutvoorzieningen

In het regionaal risicoprofiel van diverse veiligheidsregio's (waaronder die van Zeeland) is uitval van nutsvoorzieningen, zoals de uitval van de elektriciteitsvoorziening en aardgas, benoemd als een risico met hoge impact voor de samenleving. Zo zal langdurige uitval van de hoogspanningsverbinding leiden tot een sterke ontwrichting van het functioneren van de samenleving. Tevens is de beschikbaarheid van stroomvoorziening een voorwaarde vóór de herstelfase en wederopbouw van de samenleving. Langdurige ontwrichting van de stroomvoorziening kan dan een bepalende belemmering hiervoor vormen.

Deze uitval van de stroomvoorziening kan veroorzaakt worden door verschillende oorzaken. Ten aanzien van enkele oorzaken, te weten buisleidingen, bedrijven met gevaarlijke stoffen, brand en overstroming, willen we u onderstaand advies geven teneinde de continuïteit van de nutsvoorziening beter te waarborgen.

2 Buisleidingen

Ten aanzien van buisleidingen blijkt uit de rapportage dat het onderzoek naar de invloed van de nieuwe hoogspanningsmasten op de aanwezige buisleidingen nog niet beschikbaar is. De nieuwe hoogspanningsmasten moeten als nieuwe risicoveroorzakende en dus risicoverhogende objecten gezien worden. Graag zien wij de resultaten van het onderzoek tegemoet, waarna wij hierop een aanvullend advies kunnen uitbrengen.

Daarnaast is het hoogspanningstracé ook een ontvanger van risico's van de aanwezige buisleidingen, in die zin dat bij een calamiteit bij een buisleiding (niet veroorzaakt voor het omvallen van een hoogspanningsmast) de integriteit van het hoogspanningstracé aangetast kan worden en daardoor uitval van deze nutsvoorziening plaatsvindt. Zo geldt voor de hogedrukaardgasleiding (48" en 80 bar) die door de gemeente Reimerswaal loopt een invloedgebied van circa 600 meter. De warmtestraling kan dus ook effecten hebben op het geprojecteerde hoogspanningstracé. We missen een beschrijving van dit mogelijke risico.

Advies: Wij adviseren u het risico van het falen van buisleidingen op het hoogspanningstracé inzichtelijk te maken en zo nodig te beperken.

3 Bedrijven met gevaarlijke stoffen

Diverse tracévarianten lopen over bedrijventerreinen die in het Omgevingsplan 2012-2018 van de provincie Zeeland aangemerkt zijn als grootschalige bedrijventerreinen. Dit betreft de bedrijventerreinen Smokkelhoek (gemeente Kapelle) en Nishoek (gemeente Reimerswaal). Aansluitend op het Omgevingsplan is door de provincie de Beleidsvisie externe veiligheid (Risico's in zicht 2012-2018) opgesteld. Uit deze beleidsvisie blijkt dat "Het uitgangspunt is dat bedrijven met een relevante contour voor externe veiligheid geconcentreerd worden op grootschalige bedrijventerreinen".

In het voorontwerp inpassingsplan Zuid-West 380 kV West wordt niet ingegaan op het risico dat het nieuwe tracé vormt in relatie tot bestaande risicovolle inrichtingen. Tevens wordt niet ingegaan op de mogelijkheid die beide vigerende bestemmingsplannen bieden tot het oprichten van nieuwe risicovolle inrichtingen onder of direct naast het nieuwe hoogspanningstracé.

Het risico in relatie tot bedrijven met gevaarlijke stoffen bestaat uit twee aspecten. Ten eerste het risico dat door het omvallen van de hoogspanningsmasten of het knappen van hoogspanningsleidingen risicovolle inrichtingen getroffen worden en ten tweede het effect van een calamiteit bij een risicovolle inrichting (niet ten gevolge van het hoogspanningstracé) op de hoogspanningsmasten en de hoogspanningsleidingen met als gevolg de uitval van deze nutsvoorziening.

Ons uitgangspunt is dat de combinatie van een hoogspanningstracé met daaronder of direct naast risicovolle bedrijven voorkomen moet worden. Dat betekent dat het nieuwe hoogspanningstracé niet over of direct langs bestaande risicovolle inrichtingen moet komen te liggen (en specifiek niet over gebieden waar het risico groter of gelijk aan het plaatsgebonden risico 10^{-6} is). Tevens zijn wij van mening dat in gevallen waar nu geen risicovolle inrichtingen onder het geprojecteerde hoogspanningstracé liggen, maar het bestemmingsplan deze inrichtingen wel mogelijk maakt, het bestemmingsplan op dit punt aangepast moet worden, of dat een ander hoogspanningstracé gekozen moet worden.

Advies: Ons advies is tweeledig:

- *We adviseren u onderzoek te doen naar het risico dat het nieuwe tracé vormt in relatie tot bestaande risicovolle inrichtingen en indien het tracé binnen gebieden ligt, waar het risico groter of gelijk aan het plaatsgebonden risico 10^{-6} is, risicobeperkende maatregelen toe te passen zoals aanpassingen aan de risicobron of aan het tracé;*
- *We adviseren u daar waar vigerende bestemmingsplannen de mogelijkheid bieden tot het oprichten van risicovolle inrichtingen onder en direct naast het nieuwe hoogspanningstracé de bestemmingsplannen aan te passen (danwel tracéaanpassing).*

4 Brand

De tracévarianten lopen over en direct langs diverse objecten, zoals woningen en bedrijven. Hoogspanningsleidingen zijn een belemmering voor de brandbestrijding door de brandweer omdat de brandweer vanwege het gevaar van electrocutatie niet kan blussen in de nabijheid van hoogspanningsleidingen waar nog spanning op staat. Tevens is brand in deze objecten een bedreiging voor de integriteit van de hoogspanningsleidingen en hoogspanningsmasten met als dreiging de uitval van deze nutsvoorziening.

Ons inziens moet dan ook bij de bestaande objecten waar nu een nieuw hoogspanningstracé over of direct langs gelegd wordt, hetzelfde brandveiligheidsniveau gerealiseerd worden, als hetgeen Tennet oplegt in hun veiligheidsvoorschriften bij gevallen waarbij nieuwe objecten onder of direct naast bestaande hoogspanningsleidingen worden gebouwd.

Daarnaast is het ons inziens van belang dat bij nog niet gerealiseerde bestemmingen deze eisen opgelegd worden bij nieuwe ontwikkelingen.

Advies: We adviseren toepassing van hetzelfde brandveiligheidsniveau bij bestaande objecten onder en direct naast het nieuwe hoogspanningstracé als dat Tennet oplegt in gevallen waarbij nieuwe objecten onder of direct naast een bestaande hoogspanningsleidingen worden gebouwd.

5 Overstroming

De tracévarianten lopen alle door gebieden die overstromen bij doorbraak van de primaire waterkering. Door deze overstroming kan de stabiliteit van de hoogspanningsmasten aangetast worden, waardoor langdurige stroomuitval plaatsvindt.

Wij vinden het dan ook van belang dat de hoogspanningsmasten zo worden uitgevoerd dat overstromingen geen gevaar vormen voor de stabiliteit van de hoogspanningsmasten.

We refereren graag aan de door de Minister van I&M aangehangen benadering waarbij ook de gevolgen van overstromingen worden meegewogen. Meerlaagsveiligheid gaat uit van maatregelen op verschillende niveaus: goede dijken om het water buiten te houden, goede ruimtelijke inrichting om de gevolgen van hoogwater te beperken, en daarnaast ook aandacht voor verzekering en evacuatie. Meerlaagsveiligheid gaat dus niet alleen om het weren van water, maar juist om het omgaan met hoogwater. Vanuit dit principe zien we aanleiding voor een goed technisch ontwerp om de gevolgen van een doorbraak van de primaire dijkkring te beperken.

Door provincie Zeeland is het project Normering Regionale Waterkeringen (NRW) gestart. In concept zijn de voorlopige resultaten van de berekende waterdiepten bij doorbraak van de primaire dijkkring bekend. Daarnaast is van belang dat het project NRW mogelijk leidt tot aanpassingen aan de regionale waterkeringen. Daardoor kan de waterdiepte bij doorbraak van de primaire dijkkring gaan veranderen.

Advies: We adviseren de hoogspanningsmasten zo uit te voeren dat overstromingen geen gevaar vormen voor de stabiliteit van de hoogspanningsmasten. We adviseren u gebruik te maken van de kennis van het project Normering Regionale Waterkeringen.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u vragen hebben, dan lichten we deze natuurlijk graag toe en kunt u contact opnemen met de in de kantlijn genoemde contactpersoon.

De algemeen directeur van Veiligheidsregio Zeeland,

G.J.M. Ruijs.

Bijlage

Advies GGD Zeeland, 22 april 2015

Een hoogspanningstracé heeft als gevolg dat er een gebied wordt blootgesteld aan magnetische velden. Kinderen die langdurig in de buurt van bovengrondse elektriciteitslijnen wonen, hebben mogelijk meer kans op leukemie dan kinderen die daar verder vanaf wonen. In twee onderzoeken is er een statistisch verband tussen blootstelling aan magnetische velden en de kans op kinderleukemie gevonden. De wetenschappers hebben echter niet kunnen aantonen of dit komt door het magnetische veld van bovengrondse elektriciteitslijnen of door iets anders dat met de aanwezigheid van deze lijnen samenhangt.

Voor magnetische velden geldt het voorzorgsbeginsel en is van toepassing op zogenaamde gevoelige objecten. Het gaat hierbij om woningen, scholen, crèches en kinderopvangplaatsen. Het advies van de Rijksoverheid is om in die situaties zo veel als redelijkerwijs mogelijk te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen (0-15 jaar) langdurig verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningsverbindingen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microtesla (de magneetveldzone).

Het aanbrengen van afschermdende voorzieningen in woningen, zoals het aanbrengen van metaal, helpt nauwelijks om de magnetische veldsterkte te verlagen. Het is soms wel mogelijk om met aanpassingen in schakelstations en transformatorhuisjes de omvang van het magnetische veld te beperken.

In het onderzoek naar de effecten van de verschillende tracé varianten (MER) is het aantal gevoelige objecten in de nieuwe magneetveldzone binnen de 0,4 microtesla inzichtelijk gemaakt. Dit betreft met name verspreid liggende woonbebouwing.

Advies: wij adviseren het uitkopen van gevoelige objecten binnen de 0,4 microtesla zone. Als dit niet tot de mogelijkheden behoort dan wordt geadviseerd alleen de gevoelige objecten die door de nieuwe hoogspanningsmasten binnen 0,4 microtesla komen te liggen uit te kopen (uitgezonderd de gevoelige objecten die door de oude hoogspanningsmasten binnen de magneetveldzone lagen). Daarnaast wordt geadviseerd om het tracé te kiezen met het minst aantal gevoelige objecten. In de rapportage (Samenvattende beschouwing effecten) is niet ingegaan op uitkoop van gevoelige objecten. Wij adviseren dit wel mee te nemen.

Communicatie is erg belangrijk. Magnetische velden is een gevoelig onderwerp waardoor veel onrust onder de burgers kan ontstaan. Erge bezorgdheid is nadelig voor de gezondheid. Wij adviseren om voldoende voorlichting te geven (o.a. door informatie op de website van gemeenten en de GGD Zeeland te zetten). Tevens adviseren wij om in de rapportage ook de verminderde gezondheid door erge bezorgdheid aan bod te laten komen.

GGD-Zeeland

Arnold Bergstra

Millieugezondheidskundige en Epidemioloog

Telefoon: 06-10891363

E-mail: Arnold.Bergstra@ggdzeeland.nl

www.ggdzeeland.nl

Gezamenlijke overlegreactie ex artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening op het voorontwerp inpassingsplan Zuid West 380 kV west

Provincie Zeeland

Gemeente Reimerswaal

Gemeente Kapelle

Gemeente Borsele

Inleiding

Om de levering van stroom in de toekomst te kunnen garanderen is er behoefte aan uitbreiding van het bestaande elektriciteitsnet. Eén van de projecten die hier aan bij moet dragen is de realisatie van een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Borsele en Tilburg, waar deze vervolgens aansluit op de landelijke ring. Het voorontwerp instemmingsplan Zuid West 380 kV west maakt onderdeel uit van dit project.

Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Reimerswaal, Kapelle en Borsele maken in deze notitie hun gezamenlijke overlegreactie kenbaar op het voorontwerp inpassingsplan Zuid West 380 kV west, dat is opgesteld ten behoeve van de aanleg van bovengenoemde 380 kV verbinding op het grondgebied van bovengenoemde drie gemeenten.

Vooroverlegreactie

Samenhang projecten

U stelt dat het nieuwe hoogspanningsstation Rilland geen deel uitmaakt van het project Zuid West 380 kV. Officieel mag dit dan zo zijn, maar dit station staat niet op zichzelf. Dit is voortgekomen uit / kent een grote samenhang met het project Zuid West 380 kV.

Zowel voor het hoogspanningsstation Rilland als voor het tracé Zuid West 380 kV west (als onderdeel van het project zuid West 380 kV) wordt een inpassingsplan opgesteld. Waarbij de procedure van het inpassingsplan voor het hoogspanningsstation Rilland enkele maanden voor loopt.

Wij vinden het een gemis dat de inpassingsplannen niet gelijktijdig in procedure zijn gebracht. Beide projecten vormen immers uiteindelijk één geheel en de problematiek van het hoogspanningsstation en de hoogspanningslijn is nauw met elkaar verbonden. Dit geldt zeker voor de maatschappelijke en politieke discussie rond deze projecten.

Het is niet ondenkbaar dat de in het inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland reeds gemaakte en nog te maken keuzes hun directe doorwerking hebben in het inpassingsplan Zuid West 380 kV west. En daarmee heeft het inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland niet alleen directe gevolgen voor het grondgebied van de gemeente Reimerswaal, maar ook voor de gemeente Kapelle en de gemeente Borsele.

Ondergronds aanleg van nieuwe hoogspanningsverbindingen.

Wij hebben kennis genomen van de brief van 2 april 2015 van minister Kamp aan de Tweede Kamer waarin hij de Kamer informeert over actuele ontwikkelingen met betrekking tot het ondergronds aanleggen van nieuwe hoogspanningsverbindingen.

In de brief wordt onder meer aangegeven dat de minister aan TenneT zal vragen om ten behoeve van de verbinding Zuid-West west (Borssele - Rilland) een quick scan uit te voeren

om na te gaan of, aan de hand van de door TenneT zelf gestelde randvoorwaarden, er mogelijkheden zijn om eventuele knelpunten op deze verbinding ondergronds op te lossen.

Het inpassingsplan moet het planologisch-juridisch kader gaan vormen voor de tracékeuze die eind maart 2011 door de ministers van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu is gemaakt. Het voorontwerp inpassingsplan / de tracékeuze overziend lopen wij tegen onderstaande knelpunten aan:

- verbinding ter hoogte van het rijksmonument spoorlijn Goes - Borsele, gevolgd door gevoelige bestemmingen aan de Goesestraatweg 41A en 44. Betreft mastnummer 1039a t/m 1041.
- de kanaalkruising kanaal door Zuid-Beveland (in relatie Smokkelhoek en Kapelse en Yerseke Moer). Het betreft het deel van de verbinding tussen mastnummer 1053 t/m 1065.
- verbinding ter hoogte van Krabbendijke. Betreft mastnummer 1080 t/m 1087.
- verbinding ter hoogte van gevoelige bestemmingen Middenhof (nabij kassencomplex). Betreft mastnummers 1098 t/m 1100.

Wij willen er bij u op aandringen om in de door TenneT uit te voeren quick-scan in ieder geval te beschouwen of bovengenoemde knelpunten ondergronds oplosbaar zijn.

Gevoelige bestemmingen

Ondanks dat bij de tracering van de 380 kV één van de uitgangspunten is geweest zoveel als redelijkerwijs mogelijk gevoelige bestemmingen te vermijden komen er, blijkens bijlage 19 bij de Toelichting van het voorontwerp inpassingsplan, in totaal toch 29 gevoelige bestemmingen (burgerwoningen en agrarische bedrijfswoningen) in de magneetveldzone van de nieuwe verbinding. Voor deze woningen zal TenneT een aanbod voor aankoop van het huis en bijbehorende erven of tuin doen. Voor wat betreft de burgerwoningen kan met deze aanpak ingestemd worden.

Anders ligt dit voor de agrarische bedrijven. Bedrijfsgebouwen /-loodsen zijn niet aan te merken als gevoelige bebouwing. Dit laat echter onverlet dat de aankoop zich niet kan beperken tot alleen de gevoelige bebouwing. Een agrariër is gebaat bij een efficiënte inrichting van zijn bedrijf. Dit kan met zich meebrengen dat het noodzakelijk is de woning en de bedrijfsgebouwen geconcentreerd te houden. Als hij alleen een aanbod krijgt tot verkoop van zijn bedrijfswoning is dit in feite een onmogelijk aanbod. Een agrariër moet de keuze krijgen tussen alleen aankoop bedrijfswoning of aankoop totale bedrijf.

In die gevallen waar gekomen wordt tot aankoop/verkoop van (een deel van de) agrarische bebouwing, zonder dat er sprake is van beëindiging van het agrarisch bedrijf, zal er planologische ruimte gecreëerd moeten worden om het gemis aan oppervlakte (verkochte) bedrijfsbebouwing elders op te kunnen richten.

Op het moment dat deze duidelijkheid er is voordat het ontwerp inpassingsplan in procedure gaat moet deze planologische ruimte meegenomen worden in dit ontwerp.

Archeologie

Met betrekking tot dit onderwerp is het voorontwerp inpassingsplan ter beoordeling voorgelegd aan onze gemeentelijke adviseur Archeologie. Zijn bevindingen, welke u bijgaand aantreft, worden door ons onderschreven. Wij verzoeken u zijn advies om zowel de concept MER als het voorontwerp inpassingsplan op een aantal plaatsen aan te passen om zodoende op een verantwoorde manier met het archeologisch bodemarchief om te gaan over te nemen in het vervolg van de procedure.

Groenproject 't Sloe

De nieuwe 380 kV heeft een grote impact op het Groenproject 't Sloe in de gemeente Borsele. Groenproject 't Sloe betreft de ontwikkeling van een min of meer aaneengesloten grootschalig groengebied van maximaal 200 hectare, is gelegen aan de oostzijde van het industrieterrein Vlissingen-Oost en strekt zich, in tegenstelling tot hetgeen hierover is opgenomen in hoofdstuk 6, paragraaf 6.2., van het concept landschapsplan, uit tot een gebied ten oosten van de Westerscheldetunnelweg.

Het beleid tot realisatie van het groenproject, vastgelegd in de "visie Groenproject 't Sloe" uit 2000 van de gemeente Borsele, bestond al vele jaren voordat er sprake was van een nieuwe 380 kV vanaf het hoogspanningsstation Borssele naar de landelijke ring.

Van het Groenproject is reeds, op basis van hiertoe opgestelde bestemmingsplannen, ruim 100 hectare gerealiseerd (actuele natuur). Daarnaast is er sinds 2011 een planologisch-juridische basis om nog een kleine 20 hectare in te richten/aan te leggen (begrensdde natuur / nieuwe inplant) op reeds door de gemeente Borsele indertijd hiervoor verworven gronden.

Actuele natuur

De nieuwe 380 kV gaat het Groenproject doorsnijden. Hierdoor wordt een reeds jaren geleden ingericht deel fors aangetast. Dit zal volledig en met gelijkwaardige natuur moeten worden gecompenseerd.

Bij de aanleg en inrichting destijds is rekening gehouden met de bestaande 380 kV. Onder deze lijn is geen opgaande beplanting aangebracht. Deze is juist aangebracht daar waar geen sprake was van een hoogspanningslijn. De beplanting heeft, na een aanloop van verscheidene jaren, eindelijk een zekere robuustheid te krijgen.

De nieuwe 380 kV is geprojecteerd boven deze opgaande beplanting. Dit heeft tot gevolg dat deze beplanting verwijderd moet worden en verwijderd moet blijven. Compensatie hiervan is op zijn plaats.

Wij hebben hiertoe reeds een aantal gesprekken gevoerd met TenneT TSO B.V. (hierna TenneT), waarbij wij enkele mogelijke locaties genoemd hebben. Het is aan TenneT deze compensatiegronden spoedig te verwerven.

De aanleg van deze compensatie zal meegenomen moeten worden / geborgd moeten zijn in de planologische procedure voor het inpassingsplan Zuid West 380 kV west.

Nieuwe natuur / nieuwe inplant

Zoals hierboven vermeld is er sinds 2011 ook nog een planologisch-juridische basis om, aanvullend op de reeds ingerichte gebieden, nog een kleine 20 hectare in te richten/aan te leggen.

Echter, als gevolg van de nieuwe 380 kV kunnen er op twee kavels van deze uitbreiding aanzienlijk minder bomen en struiken worden aangeplant dan voorzien. Het betreffen de kavels waar mastnummer 1006 en 1007 zijn gedacht.

Op de kavel waar mastnummer 1006 (Jurjaneweg te Borssele) is gedacht kan een strook van 68m x 244m = 16.592 m² niet worden aangeplant met hoog opgaande beplanting. Op de kavel met mastnummer 1007 (Korte Noordweg te Borssele) kan een strook van 68m x 470m = 31.960 m² niet worden beplant met hoog opgaande beplanting. In totaal kan er dus op 4.85,52 hectare géén uitvoering gegeven worden aan onze plannen voor bosaanleg.

Daarmee ontstaat een schadepost die Borsele bij voorkeur gecompenseerd ziet door andere beplantbare gronden in het zoekgebied voor Groenproject 't Sloe. Indien dit niet of onvoldoende mogelijk is zal er een financiële schadeloosstelling moeten plaatsvinden ter compensatie van dit nadeel. Overleg hieromtrent met TenneT is gaande.

Kruising nieuwe 380 kV met bestaande 150 kV richting Zeeuws-Vlaanderen

Tussen Heinkenszand en Ovezande, ter hoogte van de Nieuwekamersedijk, kruist het nieuwe tracé de bestaande 150 kV-verbinding naar Zeeuws-Vlaanderen. Het idee van TenneT is om de bestaande 150 kV door middel van portalen te verlagen om zodoende een

technisch acceptabele kruising te maken. Tijdens een ambtelijk overleg d.d. 4 februari 2015 is deze oplossing gepresenteerd ten overstaan van de gemeenten Borsele, Kapelle en Reimerswaal en hun dorpsbouwmeester/welstandsgedelegeerden. De voorgestelde oplossing kon op weinig waardering rekenen, waarbij er op aangedrongen is om te bezien of de 150 kV ter plaatse ondergronds gebracht kan worden.

Tot op heden is niet vernomen waarom de 150 kV ter plaatse niet ondergronds gebracht kan worden. Wel moet geconstateerd worden dat hier in het voorliggende voorontwerp inpassingsplan niets mee is gedaan. Niet onderbouwd is waarom het ondergronds brengen van de 150 kV hier niet mogelijk is. Het betreft hier een zogenoemde verkabeling van een 150 kV-verbinding. In den lande is al vaker een (deel van een) 150 kV-verbinding ondergronds aangelegd. Ook in het voorliggende project wordt op een aantal plaatsen de bestaande 150 kV ondergronds gebracht.

Niet ingezien wordt waarom dit ook niet ter plaatse van de kruising 150 kV – 380 kV ter hoogte van de Nieuwekamersedijk toegepast kan worden.

Monumenten / spoorlijn Goes-Borsele

De spoorlijn 'Goes – Borsele is een rijksmonument. Dit is al een aantal keren onder de aandacht gebracht van het Ministerie en TenneT.

In (de Toelichting) van het voorontwerp inpassingsplan is een tekstblok gewijd aan monumenten. De spoorlijn Goes – Borsele wordt hier echter niet in genoemd.

Het inpassingsplan legt weliswaar niet de positie van de Wintrackmasten vast. Echter, uit het mastenboek (versie 2.0 update 1 d.d. 19-8-2014), welke ten doel heeft het formeel maken van de mastlocaties, volgt dat mast 1039a op zeer korte afstand van deze spoorlijn is gedacht. Dit staat op gespannen voet met de status die is toegekend aan de spoorlijn. En ervaren dit dan ook als een knelpunt. Om die reden is er in deze reactie al eerder op aangedrongen om in de door TenneT uit te voeren quick-scan te bezien of deze locatie, in relatie tot de gevoelige bestemmingen Goesestraatweg 41A en 44, ondergronds opgelost kan worden.

Wij verzoeken u aan dit aspect nader aandacht te besteden.

Beeldkwaliteitsplan

Tijdens een ambtelijk overleg d.d. 7 januari 2015 inzake beeldkwaliteit Wintrackmasten is door TenneT aan de gemeenten Borsele, Kapelle en Reimerswaal en hun dorpsbouwmeester/welstandsgedelegeerden toegezegd dat het voorontwerp inpassingsplan vergezeld zou gaan van een beeldkwaliteitsplan, waarin de keuze toegelicht zou worden welke soorten masten op welke plaatsen geplaatst zouden worden in het totale traject. Dat plan hebben wij niet bij de stukken aangetroffen.

Wij betreuren dat ten eerste omdat wij nu niet afdoende kunnen reageren op de te maken keuze van de masten beton of staal, in onderhavig ontwerp, alsook niet welke garanties er overlegd gaan worden om de kleur te garanderen. Voor Kapelle speelt daarnaast nog de keuze waar de knip wordt gelegd als van materiaal gewisseld gaat worden. Tijdens bovengenoemd overleg is door TenneT aangegeven dat het station Willem-Annapolder (WAP) een locatie is waar, als er sprake is van materiaalwisseling, dit kan plaatsvinden. Dat is echter niet de keus van Kapelle. Zij wil dat de knip plaatsvindt bij de oversteek over het kanaal door Zuid-Beveland, omdat daar toch sowieso vakwerkmasten zullen worden toegepast en het dan ook veel minder zal opvallen als daarna met een ander soort mast verder gegaan zal worden. Daarnaast is zij van mening dat, wanneer de knip wordt toegepast bij de WAP een leek waarschijnlijk de technische verschillen niet zal opmerken, maar des te meer het verschil in materiaalgebruik / de uitvoering van de masten, zeker omdat bij de WAP de masten ook nog eens kort bij elkaar staan, waardoor dat effect wordt versterkt.

Landschapsplan

In het kader van het project 380 kV Zuid West heeft het college van de gemeente Borsele in februari 2014 een Planvoorstel tot landschappelijke inpassing vastgesteld.

In het bij het voorontwerp inpassingsplan gevoegde concept landschapsplan zijn niet alle door Borsele voorgestane beplantingscompensatie en landschapsversterkingen overgenomen. Overleg met TenneT hierover is nog gaande, maar wij zien graag door Borsele alle voorgestane beplantingscompensatie en landschapsversterkingen opgenomen worden in het landschapsplan. Wij vragen u aan ons verzoek tegemoet te komen.

Daarnaast betreuren wij het dat het landschapsplan nog steeds niet volledig is. Zo ontbreekt de landschapsvisie op de locatie bedrijventerrein Smokkelhoek. Dit is spijtig omdat er grote waarde gehecht wordt aan een goede landschappelijke inpassing van die locatie. Vanuit de gemeente Kapelle is er al meerdere malen op aangedrongen in gesprek te treden inzake de landschappelijke inpassing Eversdijk en Smokkelhoek. Ook de bewoners van Eversdijk hebben hier om verzocht daar waar het Eversdijk betreft. Helaas tot heden toe zonder resultaat.

Voor de gemeente Reimerswaal worden de volgende opmerkingen gemaakt op het landschapsplan:

- Bij Vlakte wordt een bomenrij voorgesteld. Wij vragen ons af of dit met de bewoners is afgestemd. De gemeente Reimerswaal is hier in ieder geval niet voor uitgenodigd, terwijl dit wel de afspraak was.
- De kruising A58 nabij de kassen Rilland is met een luchtfoto in beeld gebracht. Wat ons betreft zit de 'pijn' daar niet zozeer in de kanaalzone maar in de omgeving van de kassen, vooral het bewerkstelligen van groencompensatie, liefst in de vorm van een groencorridor naar het zuiden toe (over private dijken en landbouwgronden). In het vorige landschapsplan waren suggesties gedaan die we nu niet terug zien.
- Gezien de nieuwe ontwikkelingen met het buitendijks plaatsen van een mast bij Krabbendijk blijven we over de landschappelijk inpassing daar graag met u over in gesprek. De voorstellen om samen met de NS op te trekken is prima.

Voor het verkrijgen van draagvlak én om een adequate reactie te kunnen geven op dit aspect is een compleet afgerond landschapsplan nodig.

Masthoogtes

Voor deelgebied 1 is in de toelichting opgenomen dat de hoogte van de masten in dit deel van het tracé ten hoogste 75 meter bedraagt. Deze maximaal toelaatbare hoogte is opgenomen op de verbeelding.

In het voor dit deelgebied opgestelde mastenboek (mastnummer 1001 t/m 1050) zijn voor de masten in dit deelgebied hoogtes opgenomen variërend van 52,7 tot en met 64,9 meter.

De in het mastenboek opgenomen hoogtes liggen aanzienlijk lager dan de in de toelichting en de verbeelding voorgestelde maximale hoogte.

Wij verzoeken u de hoogte van de masten in deelgebied 1 in het inpassingsplan naar beneden bij te stellen tot een hoogte van maximaal 65 meter, waarbij onze voorkeur er naar uitgaat op de verbeelding een differentiatie in bouwhoogte op te nemen overeenkomstig het mastenboek. Anders gezegd; werken met verschillende maatvoeringen / maatvoeringsvlakken op de verbeelding.

Voor deelgebied 2 wordt op pagina 47 van de toelichting gesteld dat de masthoogtes over het algemeen 80 meter hoog zijn, en ten hoogste 85 meter, met uitzondering van de kruising met het Kanaal door Zuid-Beveland, waar deze (in de vorm van vakwerkmasten) circa 100 meter hoog zijn. Op pagina 51 wordt daarentegen, in plaats van 80 tot 85 meter, gesproken over een hoogte van circa 71 meter. Dit komt niet met elkaar overeen.

Op de verbeelding is voor dit deelgebied, met uitzondering van de kanaalkruising, een maximaal toelaatbare hoogte van 85 meter opgenomen.

In het voor dit deelgebied opgestelde mastenboek (mastnummer 1051 t/m 1104) zijn voor de masten in dit deelgebied hoogtes opgenomen variërend van 61,8 tot en met 76,2 meter.

De in het mastenboek opgenomen hoogtes liggen aanzienlijk lager dan de in de toelichting en de verbeelding voorgestelde maximale hoogte.

Wij verzoeken u de hoogte van de masten in deelgebied 2 in het inpassingsplan naar beneden bij te stellen tot een hoogte van maximaal 77 meter, waarbij onze voorkeur er naar uitgaat op de verbeelding een differentiatie in bouwhoogte op te nemen overeenkomstig het mastenboek. Anders gezegd; werken met verschillende maatvoeringen / maatvoeringsvlakken op de verbeelding.

Tot slot

Wij vertrouwen er op dat u rekening houdt met de hierboven genoemde punten in het ontwerp inpassingsplan Zuid West 380 kV west en de praktische uitwerking hiervan.

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Retouradres Postbus 556 3000 AN Rotterdam

RWS ONGECLASSIFICEERD

Ministerie van Economische Zaken
DG Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt
t.a.v mr. J. van Bergenhenegouwen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

**Rijkswaterstaat Zee en
Delta**

Poelendaelesingel 18
4335 JA Middelburg
Postbus 556
3000 AN Rotterdam
T (0118) 62 20 00
F (0118) 62 29 99
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

mw. A. (Anja) Phernambucq
adviseur ruimtelijke ordening
watertoetscoördinator

T 06-20014723
anja.phernambucq@rws.nl

Ons kenmerk
RWS-2015/18986

Datum 1 mei 2015
Onderwerp Vooroverlegreactie RWS Inpassingsplan Zuid-West 380kV
West

Geachte heer van Bergenhenegouwen,

Bij brief met kenmerk DGEM-EM / L4L84432 verzocht u in het kader van Bro3.1.1. een vooroverlegreactie op het voorontwerp Inpassingsplan Zuid-West 380 kV West. In deze reactie is het beheerbelang van Rijkswaterstaat Zee en Delta en N.V. Westerscheldetunnel opgenomen.

Belang Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat Zee en Delta is water- en scheepvaartbeheerder van het kanaal door Zuid-Beveland, het Schelde-Rijnkanaal en de Oosterschelde. Rijkswaterstaat draagt zorg voor een goede kwalitatieve en kwantitatieve toestand van de watersystemen. Als scheepvaartbeheerder waarborgt Rijkswaterstaat een vlotte en veilige doorstroming van het scheepvaartverkeer en het goed functioneren van de vaarwegen. Tevens is Rijkswaterstaat wegbeheerder van de rijksweg A58 en ziet toe op een vlotte en veilige doorstroming van het verkeer. Delen van de beheergebieden van Rijkswaterstaat vallen in het plangebied van het tracé van de 380kV hoogspanningsverbinding.

Belang N.V. Westerscheldetunnel

Een deel van het plangebied is (toekomstige) rijksgrond en in beheer door N.V. Westerscheldetunnel. Dit betreft het gebied waar het hoogspanningstracé de Westerscheldetunnelweg N62 kruist, iets zuidelijker van het tolplein Westerscheldetunnel.

Procedure

Allereerst wil ik benadrukken dat de wijze waarop Rijkswaterstaat betrokken is bij het proces om het tracé Zuid-West 380kV West mogelijk te maken tot nu toe als prettig en professioneel is ervaren. Veel beheeraspecten zijn in goed onderling overleg uitgewerkt en opgenomen in het voorontwerp Inpassingsplan.

Ik wil in deze fase van vooroverleg nog enkele punten onder uw aandacht brengen:

- N.V. Westerscheldetunnel heeft tussen mastnummer 107 en 108 ten behoeve van de verkeersveiligheid een portaal boven de Westerscheldetunnelweg, de N62, in gebruik. Dit portaal bevat elektrotechnische bedieningsapparatuur.

Datum
1 mei 2015

N.V. Westerscheldetunnel vraagt uw aandacht voor de eventuele verstoring van de werking van dit verkeersportaal door het magnetisch veld van het 380kV tracé. Voor onderhoudswerkzaamheden aan het verkeersportaal is het noodzakelijk dat de hoogte van de hoogspanningskabels ter plaatse van het portaal minimaal 15 mtr boven het maaiveld bedraagt. Ik verzoek u hier rekening mee te houden. U kunt voor nadere informatie hierover contact opnemen met dhr D. Vlassenrood van N.V.Westerscheldetunnel. (d.vlassenrood@westerscheldetunnel.nl, 06-10903109)

- Ook namens Rijkswaterstaat vraag ik uw aandacht voor de eventuele verstoring die het magnetisch veld van het 380kV tracé kan veroorzaken op gevoelige objecten die Rijkswaterstaat beheert. Dit onderwerp is, naar de mening van Rijkswaterstaat, nog onvoldoende uitgewerkt in het overleg dat tot nu toe heeft plaats gevonden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
namens deze,
hoofd Verkenning en Planuitwerking Rijkswaterstaat Zee en Delta

A.C.M. Verschuur